

Notat Nettverk for fellesrådsledere: Anbefaling og momenter til innspillmøter med BDR

Kirkerådet vedtok 24 mai sin anbefaling til Kirkemøtet angående nyorganisering med tre sentrale temaer: Folkevalgtes styringstjeneste, fellesrådet som arbeidsgiverorgan for prester og ordning for daglig ledelse, samt biskopens rolle i tilsyn og ledelse.

AU i Nettverk for fellesrådsledere, har med basis i tidligere drøftinger i nettverket og KR-vedtaket formulert en vurdering med påfølgende momenter som anbefaling for innspill fra rådsledere på innspillmøtene med bispedømmerådene i juni. Som vedlegg følger KR-vedtaket med våre kommentarer i egen tabell.

Nettverkets arbeidsutvalg har i flere omganger framført fellesrådenes interesser og anliggender overfor Kirkerådets ledelse og i skriv til Kirkerådets medlemmer. I særlig grad har vi satt søkelyset på behovet for å ivareta soknets selvstendighet og rådernes ansvar som folkevalgte organer, gitt i lov og kirkeordning. Vi har ment at fellesrådene er i stand til å ivareta arbeidsgiveroppgaver og arbeidsledelse av prestedtjenesten, men at ansvar for utforming av mandat for daglig leder samt styring av prostens kirkefaglige ledelse må forankres i mandat gitt i delegasjon fra fellesrådene (menighetsråd i ettsoknskommuner) ut fra lokale forhold. Vi ser ikke at flertallet i Kirkerådet har ivaretatt hensynet til soknene, verken ut fra våre innspill eller de som er framkommet i samrådsmøter.

Elementer i en vurdering

AU i Nettverk for fellesrådsledere anbefaler derfor at følgende vurderinger legges til grunn for innspillmøtene med bispedømmerådene i juni:

Vår hovedvurdering er at Kirkerådets vedtak, med de endringer som kom i møtet i mai, ikke kan anbefales. Det bør derfor tas til orde for at saken ikke videreføres av Kirkemøtet med basis i dette vedtaket.

Følgende momenter representerer både vår begrunnelse og er etter vår vurdering særlig viktige å framføre på innspillmøtene:

Vedtaket griper på uakseptabelt vis inn i myndigheten til soknets organer på sentrale områder og vil medføre en betydelig svekkelse av de muligheter soknene i dag har til å kunne ivareta sitt kirkelige og samfunnsmessige oppdrag i lokalsamfunnet på en forsvarlig måte:

- Ut fra luthersk kirketenkning er det menigheten som helhet, hele fellesskapet av dømte medlemmer, som har de kirkelige styringsfullmakter.
- Stillingen som daglig leder for fellesrådet har siden 1997 vært avgjørende for å realisere menighetsrådenes oppdrag, vedtak og planer, og den foreslåtte innsnevring av rådets ansvar for denne stillingen vil svekke både menighetsrådene og fellesrådene i rollen som demokratiske kirkelige organer.
- Vedtaket mangler forståelse for at en stilling som daglig leder opptrer på vegne av et valgt styringsorgan, en forutsetning som blant annet ligger til grunn i arbeidsmiljøloven § 1-8. Vedtaket skaper avstand i den nødvendige styringsrelasjonen som må forutsettes mellom styre og daglig leder og innsnevrer på den måten samtidig de lokale organer som styringsorganer. Vedtaket belyser heller ikke om de arbeidsrettslige konsekvenser av vedtaket i realiteten kan innebære at de må gjennomføres endringsoppsigelse av flere hundre daglig-ledere (kirkeverger).
- Ettersom vedtaket ikke inneholder signaler om at de kirkelige fellesråd vil sikres styringsmessig mandat over prostene, vil soknets organer få et betydelig svakere styringsmandat enn i dag, ved at rådernes ansvar for

menighetsliv, trosopplæring, diakoni og kirkemusikk unntas fra rådenes styringsansvar og tillegges prostens som står under biskopens kirkefaglige lederansvar.

- Det ansvar for tilsetting og arbeidsledelse av prestene som tenkes overført til fellesrådene følges tilsvarende heller ikke av mandat og verktøy for å ivareta arbeidsgiveroppgaver eller styring av prostens utøvelse av lederansvar overfor prestedtjenesten (arbeidsledelse) og mange av fellesrådets ansatte (kirkefaglig ledelse).
- Modellen for samledelse er utilfredsstillende beskrevet, og mange ansatte vil få to ledere å forholde seg til uten at linjer og ansvarsforhold er avklart. Vi ser det som uakseptabelt at Kirkemøtet skal gi regler for ansvarfordeling i ledelse, inkludert mandat for daglig leder for fellesrådet. Dette tilligger etter vår vurdering klart soknets organer selv som arbeidsgivere.
- Det skjer en tilføring av ansvar for helhetlig ledelse til biskopen som ikke er utredet eller belyst i saksfremstillingen. Dette punktet bør avvises av Kirkemøtet og må uansett avvendes til neste års behandling av demokratiske organers ansvar og folkevalgtes rammebetingelser. Slik den nå er beskrevet vil den kunne svekke den demokratiske styringsrolle både for bispedømmerådene og for soknets organer.
- Rollen som (felles)rådsleder vil bli krevende, blant annet når det gjelder å håndtere uklare grenser mellom kirkevergens og prostens lederansvar. Det forsterkes av et uklart grunnlag for å kunne kontrollere eller instruere prostens i ledelsen av fellesrådets egne ansatte og kvaliteten på de tjenester soknene selv står ansvarlig for.
- Det hersker tvil om Kirkemøtets kompetanse til så inngripende tiltak overfor soknets valgte organers ansvar etter trossamfunnsloven og gjeldende kirkeordning, og dette er ikke reflektert i vedtaket. Kirkemøtet kan ifølge trossamfunnslovens § 12, tredje ledd «ikke treffe vedtak eller gi instruks i enkeltsaker som soknets organer skal avgjøre». Etter vår vurdering vil den grunnleggende styringsretten over egen daglig leder, fullmaktsavgivelser til denne og lignende typer vedtak være av en slik art at de må falle inn under denne bestemmelsen. Dersom Kirkerådet er av en annen oppfatning, burde dette ha vært grundig begrunnet i saksfremstillingen.

Alle underskriverne er fellesrådsledere og medlemmer i AU i de regionale nettverkene.

Medlemmer i den nasjonale ledergruppen/AU

Svein Inge Thorstvedt (sign), Dag Landmark (sign), Ellen E. Wisløff (sign), Ivar Vik (sign)

Medlemmer i de 11 regionale ledergruppene/AU

Vidar Øvland (sign), Dag Olav Bjørøy (sign), Jan Olav Straume (sign), Jan Hennig Pettersen (sign), Marit Martinsen (sign), Norvald Ruderaas (sign), Max Ingar Mørk (sign), Bjørge Tysdal Moe (sign), Øystein Morsund (sign), Berit Kristiansen (sign), Dag-Eirik Lannem (sign), Jan Fredrik Holmqvist (sign), Jens Jarl Turøy (sign), Nils-Inge Haus (sign), Petter Johan Dyhre (sign)

Vedlegg

I tabellen presenteres Kirkerådets vedtak, samt at det gis utdypende kommentarer til hvert enkelt vedtakspunkt. Det som er angitt med rød skrift angir tillegg til administrasjonens forslag som ble vedtatt etter forslag fra rådsmedlemmer i møtet.

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å treffe følgende vedtak:	Kommentarer
Kirkemøtet vedtar følgende føringer for det videre arbeidet med ny organisering:	
1. Folkevalgte som kirkelig styringstjeneste	
a. Kirkelige verv stadfestes som en kirkelig styringstjeneste.	Forslag om å forankre dette i luthersk kirkeforståelse, ut fra formulering i saksdokumentet om at styringsansvaret i kirken er forankret blant menighetens dømte medlemmer, møte motbør og ble trukket.
b. Opplæring for alle valgte råd må sees i sammenheng og vektlegge avklaring av rådernes og rådsmedlemmenes ansvar og roller.	
c. Kirkens ansatte må sikres kompetanse om rådernes mandat og oppgaver som del av etablerte introduksjonskurs.	
d. Kirkemøtet ber om å få en sak til behandling i 2024 om ansvar og vilkår for folkevalgte og deres valgte ledere, styrking av bispedømmerrådet som strategisk organ og styrking av menighetsrådets rolle.	
2. Kirkelig fellesråd i kommuner som samsvarer med et prosti, eller der det er flere prostier i samme fellesrådsområde, skal få delegert arbeidsgiverfunksjoner for prestene i prostiet/prostiene, blant annet ansettelse og daglig ledelse. Prestene skal fortsatt ha rettssubjektet Den norske kirke som arbeidsgiver. Bispedømmerrådet bes vurdere om modellen kan innføres andre steder, der det lokalt er et ønske om det og de lokale forholdene ligger til rett.	Vi kan ikke se noe sted noen plausibel forklaring på hvorfor prestene må ha rDnK som arbeidsgiver som er særordning. Det synes som om selve begrunnelsen ligger i prosteordningen. Den er først og fremst en praktisk ordning som var hensiktsmessig da prestene var statsansatte. Det gis ingen begrunnelse for hvorfor den ikke kan endres, ikke minst når målsettingen i utgangspunktet var at alle som arbeidet i soknet skulle ha samme arbeidsgiver. Prosteordningen (prostereformen) kan dermed fungere som et hinder for å oppfylle Kirkemøtets egen målsetting. Vedtaket innebærer et delegasjonssystem som virker uryddig, samt at videreføringen av ordningen kan opprettholde en opplevelse av et kirkens A og B-lag. Dette er et nytt punkt og et benkeforslag, Den fastsetter at bispedømmerrådet får en nøkkelrolle for den videre utforming med den følge at det kan bli betydelige forskjeller mellom bispedømmene. Det burde være det sentrale Kirkerådet som fattet vedtak om videreføring i samarbeid med KA som arbeidsgiverorganisasjon for lokale arbeidsgivere. Benkeforslag har en tendens til å forkludre helhet, og uthuler her det ansvar som opprinnelig vedtaksforslag la til lokale organer.
a. Den øverste ledelsen av preste-tjenesten i bispedømmet og den daglige ledelsen av prostene skal ivaretas både av biskopen som kirkefaglig leder, og av stiftsdirektøren som daglig leder for bispedømmerrådet.	Her er en innføring av todelt, sidestilt ledelse på bispedømmenivå. Rekkefølgen er snudd ifht forslaget. Stiftsdirektøren får en ny rolle som daglig leder av preste-tjenesten der ansettelse og ledelse av prestene ikke er overført til kirkelig fellesråd. Spørsmålet om hvordan biskopens og stiftsdirektørens rolle skal forholde seg til fellesråd og fellesrådets daglige leder er ikke

	tematisert. Med hensyn til fellesrådenes vedtak; Kan rådene fatte vedtak som gjelder prestatjenesten uten saksforberedelse som må godkjennes av biskop og stiftsdirektør? Hvem av dem skal i så fall godkjenne? Er de likestilte også i dette?
b. Prosten skal fortsatt ivareta arbeidsgivers styringsrett for prestene i sitt prosti når oppgaven ikke er delegert til kirkelig fellesråd.	Det er rDnk som er arbeidsgiver for prestene. Hvordan skal målsettingen med felles arbeidsgiver og felles ledelse i soknet oppfylles og hvordan er det tenkt å fungere? Dette vil gi to parallelle ordninger for daglig ledelse i kirken.
c. Hvilke funksjoner som skal delegeres og på hvilke måte må utredes videre, og vurderes i de enkelte prosti.	Dette vil også kunne gi ulike ordninger mellom fellesråd som får delegert tilsetting og arbeidsledelse
3. Kirkemøtet ber Kirkerådet iverksette tiltak for stimulering til frivillig samarbeid mellom fellesråd og til å utforske muligheter for samhandling mellom bispedømmeråd og fellesråd i utøvelsen av ledelse med tanke på hvilke muligheter det gir for å sikre sammenhengen i kirken. Bispedømmerådene bes gjennomgå prostiinnndelingen med sikte på å legge til rette for tjenlige enheter.	Her synes bispedømmeråd å bli introdusert som operatør i soknet ved at det skal utøve ledelse av folk i soknet. Dette betyr at soknet ved fellesråd og menighetsråd vil kunne få sin autonome stilling og handlingsrom begrenset.
4. Biskopens tilsyn og ledelse, og forholdet i prosti	
a. Biskopen har et helhetlig ansvar for tilsyn og ledelse i bispedømmet.	Her er det kommet inn et nytt punkt. Biskopen skal ha et helhetlig ansvar for Tilsyn Betyr denne formuleringen at det er flere enn biskopen som skal ha tilsyn? Hvilke tilsynsfunksjoner skal i så fall andre ha? Ledelse Hva innebærer det at biskopen skal ha et helhetlig ansvar for ledelse? Hvem skal rapportere til biskopen? Hvem utøver biskopen dette helhetlige ansvaret på vegne av? Hvis det skal være et demokratisk organ, hvilket organ er dette? Berører dette soknets organers autonomi? Hvordan er forholdet mellom de strategier og vedtak som soknets organer gjør og biskopens helhetlige tilsyns og ledelsesansvar? Hva er innholdet i dette i praksis? Dette tillegget bør utstå til neste års kirkemøte som skal behandle de folkevalgte råd sitt mandat og rammebetingelser for folkevalgtes rolle
b. Biskopens tilsyn skal styrkes blant annet ved at biskopen får en tydelig rolle i ansettelser i vigslende stillinger, og gjennom en tydelig beskrivelse av innholdet i og rekkevidden av myndigheten til å fatte bindende vedtak.	Dette representerer en utvidelse av biskopens ansvar inn i det som er de lokale råds ansvar som arbeidsgivere Vil biskopene ha kapasitet til å ivareta dette, eller skal det ivaretas av bispedømmerådernes sekretariat?
c. Det etableres faste møtepunkter mellom biskopen og de valgte rådene i soknet, samt den daglige ledelsen i fellesrådene.	Det må avklares bedre hva formålet med dette er. Er det et møte mellom biskopen og de folkevalgte? Hvordan er forholdet mellom de folkevalgte og deres egen daglige leder i et slikt møte? Hva som er hensikten med dette møtepunktet vil ha betydning for samspillet mellom rådet og dets daglige leder. Er det tenkt som et koordineringsmøte eller et styringsmøte?
d. Biskopen har en fagstab og skal kunne innkalle til fagsamlinger i bispedømmet.	Det er vanskelig å se for seg at biskopen kan innkalle til møter, uten forutgående samråd med lokal arbeidsgiver eller kompensasjon for utgifter som vil påløpe
e. Biskopens rolle i etter- og videreutdanning utredes.	
f. Kirkerådet bes om å legge fram forslag til regler om saksbehandling som rammer inn biskopens tilsyn.	
g. Prosten videreføres som biskopens medhjelper.	
5. Ordning for daglig ledelse	

a. For kirkelige fellesråd som har få delegert arbeidsgiveroppgaver for prestene, etableres samledelse med kirkevergen som daglig leder for fellesrådet og prosten som kirkefaglig leder.	Samledelse er ikke tilstrekkelig beskrevet. Det er viktig å avklare hvem prosten har sitt mandat til ledelse fra. I de mindre fellesrådene skal prosten tydeligvis ha sitt mandat fra biskop/stiftsdirektør i en slags kooperativ funksjon overfor prosten. Stiftsdirektøren skal ivareta arbeidsgivers styringsrett. Spørsmålet blir hvordan denne styringsretten forholder seg til soknets organers selvråderett over egen virksomhet. Hvordan skal de gjøre dette? Er dette en fornuftig ordning, og i så fall hvorfor?
b. Prostens og kirkevergens oppgaver, herunder samarbeidskrav og ansvarsfordeling som faglig leder beskrives i regler gitt av Kirkemøtet, for eksempel i tjenesteordning.	Dette er en direkte inngripen i soknets organers autonomi, både som demokratiske organer og som arbeidsgiverorgan. Det begrenser muligheten for menighetsråd og fellesråd til å tilpasse og styre egen virksomhet og til å fatte egne deleringsvedtak. Dette synes å stride med tros- og livssynslovens § 12, 3.ledd. Betydningen av denne bestemmelsen er ikke beskrevet. Soknets organer vil kunne påberope seg denne bestemmelsen for å verne om sin egen selvstendighet.

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

Dato:	02.06.2023
Arkivsak	21/00070
Dokumentnummer:	21/00070-008
Arkivkode:	131
Saksbehandler:	Andrea Hunger

Saksnr	Sak	Møtedato
015/23	Budsjettkontroll per 30.4.23	14.06.2023

Saksframlegg

Saka gjeldar budsjettkontroll for Ålesund kyrkjelege fellesråd pr. 30.04.23.

Vedlagt oppsett på driftsrekneskap pr 30.04.23. Det er sett opp rekneskap med periodisert budsjett og avvik. Tal på høgre side visar budsjettet for heile 2023.

Tertialrapporten er valt å leggja opp etter ansvar. Det er positive avvik på alle ansvarsområder. På administrasjon er dette pga overføringa frå staten ang. kyrkjevalet i 2023. Ansvarsområdet kyrkje visar eit mindreforbruk på 39.000 og driftsavdeling eit mindreforbruk på kr. 6.500. Når det gjeld årsoppgjer så vil renteutviklinga vere stigande framover og her er det viktig å ha ein buffer ein kan gå tilbake til.

Både på kyrkje og driftsavdelinga vart det avsett pengar frå ubundne fond til drift. 1.6.23 har Ålesund kommunestyret vedteke ei styrking på 5.9 mill. for å retta opp driftsbudsjett. Saka om fordeling av styrkinga for kvart ansvar leggas fram i samband med budsjettrevisjon.

Driftsinntektane

Brukarbetalingar, sals- og leigeinntekter gir dei planlagde inntektene, men er noko høgare pga inntekter for utenbyskremasjon. Det er ein post som er vanskeleg å føresjå kor mykje det kan bli og er derfor ikkje teken med i budsjettet i utgangspunktet, dette kan tilpassast i ein seinare budsjettrevisjon.

Tilskot frå kommunen og andre har vore overført i første tertialet. Refusjonsinntekter ligg både lønsrefusjonar og lønstilskot saman med sjukelønsrefusjonar. Det må nemnast at sjukelønsrefusjonar har ein motpost på utgiftssida i form av vikarkostnader.

I sum er inntektsutviklinga positiv.

Driftsutgifter

Lønn og sosiale utgifter pr.30.04.23 er på 14,5 mill. Det er eit avvik på eit meirforbruk på kr. 630.000 som skuldast blant anna sykevikarar og delvis lønsutgifter for kommunedelinga. Begge postar har ein motpost på inntektssida og er dekt inn. Som ein del av omorganiseringa jobbast det framleis med halda lønnskostnader stabilt. Ut over budsjetterte lønnsutgifter har ein vikarkostnader i samband med sjukdom osv. desse blir motsvart av sjukelønsrefusjonar som nemnt ovanfor. Kjøp av varer og tenester ligg høgare enn planlagt på vedlikehald ved Ellingsøy kyrkje, Ørskog kyrkje, Borgund kyrkje og på gravplassar har krevja sitt.

Organisasjonen si økonomi visar at utgiftene vart halde i forhold til inntektene. Dermed kan ein gå ut med eit rekneskappmessig mindreforbruk på kr. 825.015 i det første tertialet.

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

Framlegg til vedtak

Budsjettkontrollen per 30.04.2023 tas til vitande.

Møtebehandling

Vedtak

Andrea Hunger
Kyrkjeverje

Vedlegg

Budsjettkontroll 30.04.23 – 1.tertial 2023 etter ansvar

ÅLESUND KYRKJELEGE FELLESRÅD

1. TERTIAL 2023

		Rekneskap	Periodisert budsjett	Avvik	Budsjett
		2023	2023		2023
		Per 1-4	Per 1-4		Per 1-12
Ansvar	Gr 1: 10 Administrasjon				
1000	Administrasjon	2 622 202,00	3 174 903,00	- 552 700,00	- 22 469 602,00
	Sum ansvar Gr 1: 10 Administrasjon	2 622 202,00	3 174 903,00	- 552 700,00	- 22 469 602,00
Ansvar	Gr 1: 20 Kyrkje				
2000	Kyrkje - felles	1 053 611,00	1 323 154,00	- 269 543,00	- 3 813 487,00
2001	Borgund sokn	1 034 764,00	999 241,00	35 523,00	2 458 593,00
2002	Ålesund og Volsdalen sokn	1 666 328,00	1 573 852,00	92 475,00	3 499 379,00
2003	Spjelkavik sokn	2 134 078,00	1 907 872,00	226 206,00	5 295 101,00
2004	Ellingsøy sokn	672 863,00	759 890,00	- 87 027,00	1 995 193,00
2005	Ørskog sokn	553 038,00	554 266,00	- 1 228,00	1 228 628,00
2006	Skodje sokn	769 483,00	741 544,00	27 939,00	1 708 814,00
2007	Sandøy sokn	433 453,00	441 177,00	- 7 724,00	1 221 184,00
2008	Brattvåg sokn	770 994,00	760 770,00	10 224,00	2 108 350,00
2009	Vatne sokn	233 365,00	318 277,00	- 84 912,00	877 222,00
2010	Hamnsund sokn	151 017,00	129 407,00	21 609,00	357 279,00
2011	Haram og Fjørtoft sokn	285 243,00	288 279,00	- 3 036,00	803 833,00
	Sum ansvar Gr 1: 20 Kyrkje	9 758 237,00	9 797 729,00	- 39 492,00	17 740 089,00
Ansvar	Gr 1: 30 Driftsavdeling				
3100	Skarbøvik kirke	49 174,00	42 000,00	7 174,00	126 000,00
3101	Ålesund kirke	83 055,00	66 667,00	16 389,00	422 500,00
3102	Volsdalen kirke	79 267,00	80 000,00	- 733,00	315 000,00
3103	Borgund kyrkje	281 040,00	165 333,00	115 707,00	496 000,00
3104	Ellingsøy kyrkje	358 560,00	148 667,00	209 893,00	446 000,00
3105	Spjelkavik kyrkje	213 032,00	181 667,00	31 366,00	985 000,00
3106	Ørskog kyrkje	409 294,00	122 667,00	286 627,00	368 000,00
3107	Skodje kyrkje	88 679,00	89 333,00	- 654,00	393 000,00
3108	Vatne kyrkje	39 948,00	54 667,00	- 14 719,00	164 000,00
3109	Hamnsund kyrkje	24 398,00	33 333,00	- 8 936,00	167 763,00
3110	Hildre kyrkje	20 717,00	20 000,00	717,00	60 000,00
3111	Brattvåg kyrkje	100 516,00	91 333,00	9 183,00	274 000,00
3112	Haram kyrkje	19 570,00	31 000,00	- 11 430,00	143 000,00
3113	Fjørtoft kyrkje	14 986,00	21 333,00	- 6 348,00	94 000,00
3114	Harøy kyrkje	53 033,00	46 000,00	7 033,00	178 000,00
3115	Sandøy kyrkje	4 238,00	15 750,00	- 11 512,00	97 250,00
3300	Gravplassar	2 409 263,00	3 045 594,00	- 636 331,00	-
	Sum ansvar Gr 1: 30 Driftsavdeling	4 248 771,00	4 255 344,00	- 6 573,00	4 729 513,00
Ansvar	Gr 1: 90 Årsoppgjer/disposisjonar				
9010	Finansinnt./utgifter	2 599 675,00	2 825 925,00	- 226 250,00	-
	Sum ansvar Gr 1: 90 Årsoppgjer/disposisjonar	2 599 675,00	2 825 925,00	- 226 250,00	-
	TOTALT	19 228 885,00	20 053 901,00	- 825 016,00	-

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

Dato:	11.05.2023
Arkivsak	20/00020
Dokumentnummer:	20/00020-030
Arkivkode:	112
Saksbehandler:	Andrea Hunger

Saksnr	Sak	Møtedato
016/23	Budsjett og økonomiplan 2024-2027	14.06.2023

Saksframlegg

Ålesund kyrkjelege fellesråd skal handsame framlegg til budsjett og økonomiplan 2024 – 2027.

Innleiing – status 2023:

Tenesteområdet har delvis eller fullt ansvar for følgjande KOSTRA-funksjonar:

- 390 den norske kyrkja
- 392 tilskot til trus- og livssynsamfunn
- 393 kyrkjegardar/gravlundar

KOSTRA tala for kommunegruppe 13 syner at tilskottet til kyrkja utgjer om lag 1,1 %. Ålesund kommune har eit økonomisk ansvar overfor kyrkjeleg fellesråd og sokneråd. Budsjettframlegget legg til grunn at kommunen mellom anna har ansvar for at kyrkja har bemanning til å gjennomføre gudstenester og kyrkjelege handlingar. Likeeins at kommunen har ansvar for bygging, drift og vedlikehald av kyrkjer og utgifter til anlegg og drift av gravplassar. Heimel er Lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 14 Finansiering av Den norske kyrkje:

Kommunen gir tilskott til kyrkja si verksemd lokalt herunder tilskot:

- til bygging, vedlikehald og drift av kyrkjebygg.
- skal sikre at kyrkjebyggane holdast i forsvarleg stand, slik at de kan benyttast til gudstenester og kyrkjelege handlingar.
- sikre at soknet har tilfredsstillande bemanning ved gudstenester og kyrkjelege handlingar, herunder kyrkjetenar, klokker og organist/kantor ved kvar kyrkje, og
- tilstrekkeleg administrativ hjelp.
- I budsjettforslaget skal også tilskot til kyrkjeleg undervisning, diakoni og kyrkjemusikk inngå.

Gravplassmyndigheten har heimel i Lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (gravplassloven) §3: Kommunen gir tilskott til gravplassmyndigheten som forvalter på vegne av kommunen gravplasser og bygninger med orden og verdighet og i samsvar med gjeldende bestemmelser. Utgifter til krematoriet, anlegg, drift og forvaltning av gravplasser utredes av kommunen etter budsjettforslag fra Fellesrådet.

Ålesund kommune blir delt i Haram og Ålesund kommune frå 1.1.2024. Haram og Ålesund kyrkjelege fellesutval har vedteke og følgje kommunegrensene. I dag består fellesrådet av 12 sokn som forvalta av 11 sokneråd og et Fellesråd.

Frå 2024 består Ålesund kyrkjelege fellesråd av 7 sokn som forvalta av 7 sokneråd og et Fellesråd.

Fellesrådets økonomi har vært prega av pandemien, økte material-, energi- og drivstoffprisar, innføringa av bompengar, omorganiseringa av fellesrådet og ikkje minst arbeidet med delingsprosessen av fellesrådet frå haust 2022.

Etter kommunesamanslåing har Ålesund kyrkjelege fellesråd vært gjennom fleire nedskjeringar. I 2023 er bemanninga på 49,37 årsverk fordelt på 60 tilsette + sumarhjelp i vekstsesongen, for å stille gravplassar og grøntanlegg rundt kyrkjer, krematoriet og andre bygningar. I tillegg gjer 17 prestar og ein prost teneste i dei

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

12 sokna. For å dekke lønnskostnader i 2023 er det budsjettet med kr 39.700 000 som må finansierast gjennom driftstilskott frå kommune og brukarbetalingar. Statleg tilskott til trusopplærings-, diakon- og ein kateketstilling utgjør Kr 7.600.000.

I dag har fellesrådet ansvar for 16 kyrkjebygg mot 10 kyrkjebygg frå 2024 og ei rekkje andre bygningar, som krematoriet, kyrkjelydshus, gravkapell og driftsbygningar som må følgast opp.

Generelt har pandemien, auke i energiprisar og nå også den ustabile situasjonen i Aust-Europa ført til ein tydeleg utfordringar med prisstigningar og varetilgang. Noko som har en direkte innvirkning på vedlikehald av ei samla areal bygningsmasse som er om lag 19 000 kvm og frå 2024 ligger dette på cirka 15.000 kvm. Forvaltning drift og vedlikehald av bygningar (FDV kostnader) tilseier at årleg kostnad for å ta vare på kyrkjer og andre bygg er kr 262 x 19000 kvm = kr 4 978 000.-/år. Frå 2024 vil dette tilsei kr. 3 930 000. Det er den kyrkjelege arbeidsgjevarorganisasjonen (KA) som har berekna FDV kostnadane.

Fellesrådet har også ansvar for 24 kyrkjegardar/gravplassar i kommunen i 2023 mot 15 kyrkjegardar/gravplassar og en urnelund frå 2024. I dag blir det betjent eit samla areal på 273 mål grasdekke (frå 2024 vil det være 176 mål), som skal stellast og takast vare på, slik at dei overfor innbyggjarane blir sett på som velstelte og verdig gravplassar. I løpet av vekstsesongen, som også blir lengre pga klimaforandringar, skal graset på gravplassane slåast 26 gonger. Det utgjør 7 098 000 kvm i løpet av sesongen. Slåtten tar lang tid, då ein må ta hensyn til alle gravsteinane. Befolkninga har sterke følelsar for kyrkjer, kyrkjegardar og gravplassar. Difor må både kyrkjer og kyrkjegardar, gravplassar takast vare på og vølast og stellast på ein god måte. Dei siste åra har det vore ei rekke utvidingar av gravplassar i kommunane og etablering av Moa urnelund, utan at driftstilskottet til å ta vare på gravplassane har blitt auka.

Behov driftsbudsjett 2024

Pga kommunedeling og fellesrådsdeling vil driftsbudsjett for 2024 sendt inn i august 2023. Per i dag tek fellesrådet opp lån, medan kommunen har ansvar for nedbetaling av rente og avdrag.

Dette er per i dag regulert via eit tilskott frå kommunen som overfører finanskostnader. For 2024 vil dette tilsvare kr. 14.095.000.-, jfr vedlagd finansprognose. Finanskostnader er sett saman av rente kr. 7.220.000 og avdrag 6.875.000 i 2024.

Dette gjeld eit lån på kr. 85.000.000 som nyttast mellom anna til investeringar i samband med utvikling av gravplassar, kjøp av maskiner/køyretøy til drift av gravplassar, investeringar ved utvikling av Hatlehol kyrkje, Ålesund kyrkje og Skodje kyrkje.

I tillegg er det behov for følgande nye driftstiltak:

Vedlikehald av bygningar: kr. 3 930 000. – Fellesrådet forvaltar om lag 15 000 kvm bygningsmasse frå 2024. Det meste av dette er dei 10 kyrkjene i det nye fellesrådet. Innbyggjarane har sterke følelsar knytt til kyrkjene og det er difor eit ekstra stort behov for å ivareta disse på ein god måte. Det er stort behov for å auke avsetningane til generelt vedlikehald og vi ber difor om ei auke på kr. 3 930 000.- til dette formålet.

Det blir bedt om garanti for å dekke renter og avdrag på lån til å gjennomføre følgande tiltak i økonomiplanperioden.

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

Investeringstiltak Ålesund kyrkjelege fellesråd 2024 – 2027

År	Tiltak	Beløp	Sum beløp
2024	Flaumsikring Hatlehol gravlund	10 000 000	
	Forprosjektering av urne- og minnelund (14 gravplassar)	1 500 000	
	Driftsbygg/lager Nørve driftsavdeling	3 000 000	
	Hatlehol kyrkje – byggeprosjekt	95 000 000	
	Varmeanlegg Borgund kyrkje	3 000 000	
	Utbetring av varme og ventilasjonssystem Ellingsøy kyrkje	1 500 000	
	Nye biler/maskiner gravplassane	800 000	
	Ny fasade belysning Ålesund kyrkje	200 000	
	Fasadeplater Volsdalen kyrkjelydshus	500 000	
	SD – anlegg Harøy kyrkje	100 000	
	Kartlegging av digitalisering av kartmaterialet til gravplassar	100 000	
	Teppe Borgund kyrkje	200 000	
	Renovere Sakristiet Skodje kyrkje	300 000	
	Kyrkjestove prosjektering Skodje	250 000	
	Tilbygg driftsbygg Ørskog	100 000	
	Reinsing orgel Ørskog Kyrkje	450 000	
	HC-Toalett Ørskog kyrkje	300 000	
	Måling av Skodje kyrkje nordside	150 000	117 450 000
2025	Hatlehol kyrkje – byggeprosjekt	55 000 000	
	Nye biler/maskiner gravplassane	500 000	
	HC – toalett Gml. Krematoriet	500 000	
	Nye stoler Spjelkavik kyrkje	500 000	
	Måling utvendig Sandøy kyrkje	250 000	
	Kyrkjestove Skodje	10 500 000	67 250 000
2026	Utbetring av tak Volsdalen kyrkje	3 000 000	
	Nye biler/maskiner gravplassane	500 000	
	Nye vindauger og dør mot vest Ellingsøy kyrkje	500 000	
	Varmepumper og SD – anlegg Sandøy kyrkje	150 000	4 150 000
2027	Nye biler/maskiner gravplassane	500 000	500 000

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

Flaumsikring Hatlehol gravlund

Tilstanden på treverket er ustabil og i oppløsning hvor vannføringa foregår. Kulverten må erstattes av ny kulvert i følgende aktuelle alternativ: Ny trekulvert i trykkimpregnert virke i samme dimensjoner.

Ny betongkulvert i dimensjoner som nedenfor. Kulvert av betongblokker som «låser» hverandre. Denne må tåle jordtrykk fra baksiden.

Terreng på vestsiden av elveleiet ligger lavt og er utsatt for flom. Betongrør som fører til stålkulvert under FV60. Stålkulverten er rustet og presset sammen av vegen. Treverket er råtnet og oppsprukket, noe som kan føre til store oversvømmelser på gravplassen.

Det er behov for å gjere noko med forbygginga i kanalen då den er av treverk og er i ferd med å rotne opp. Med den avrenninga som er i området er det sannsynlegvis et tidsspørsmål før vi får store erosjonsproblem, noko som viste seg i fjor haust, der det var en del oversvømming og brua blei skada og måtte utbedrast. Rapporten viasr en total kostnad på kr. 10 mill.

Forprosjektering av urne- og minnelund (14 gravplassar)

I forhold til en bærekraftig gravplasspolitikk og som driver av et krematorium burde det være en selvfølge å tilby på hver gravplass både urnelunder og minnelunder. Fellesrådet ønskjer å utarbeide en handlingsplan inkludert forprosjektering av urne- og minnelund for alle gravplasser. Dette vil føre til mindre arealbruk og være et positivt innspill til klimabudsjettet i Ålesund kommune. Det er anslått å bruke kr. 1.5 mill.

Kartlegging digitalisering av kartmaterialet for gravplassar

I dag brukast papirkart, med de utfordringar det har medført for kirkegårdsarbeiderne i all slags vær, ved utmåling av rett grav ved gravlegging. Mange av kartene ein har er også mangelfulle og dårlige.

1. Januar 2019 trådte en ny bestemmelse i kraft som beskriver hvordan gravplasser skal digitaliseres iht. en ny SOSI-standard.

Ved digitale kart vil alle graver få tildelt riktig grav-ID som vises på kartet, hver grav blir også stadfestet med koordinater. Kartlegging av digitalisering av kartmaterialet til gravplassar er budsjettet på kr. 100.000.

Nye bilar/maskiner til gravplassane

Nye bilar/maskiner til gravplassane (2024-2027) kr 2.300.000.- for nødvendig utskifting og fornying av biler og maskinpark til bruk på gravplassane. Gjennomsnittsalder på bilene ligger på 13 år. I tillegg ønskjer en å investere i bærekraftige el-drevne maskiner og utstyr.

Kyrkjestove Skodje

Kyrkjestove Skodje kr 10.500.000.- Skodje kommunestyre ga eit tilskot på kr 250 000 i 2018 og 100 000 i 2019 til eit forprosjekt. Det er behov for å gå vidare med dette prosjektet og i første omgang ber ein om ei løyving i 2024 på kr 250 000.- Byggekostnaden for eit kombinert kyrkjelydshus og kontor er kalkulert til kr 10 500 000.-. For oppføring mot slutten av 2025 ber vi om garanti for låneopptak på kr 10 500 000.- i 2025. Heimel for dette er Lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 14.

Renovasjon av sakristi i Skodje

Renovasjon av sakristi i Skodje kyrkje kr. 300.000. Sakristiet i Skodje kyrkje vart bygd i 1975, som nybygg til kyrkjebygget frå 1861. Sakristiet er lite tilfredsstillande i høve dagens standard for HMS. Dette gjeld både kjøkkendel, wc og plasstilhøve for dåpsbarn med foreldre, samt tilsette i kyrkja som skal førebu

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

gudstenester. Det er naudsynt å utbetre arealet for å legge tilrette for meir funksjonelle rom som tilfredsstiller hygienekrav og bedre arbeidstilhøva for tilsette og frivillige. Heimel for dette er Lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 14.

Hatlehol kyrkje - Hovedfasane i prosjektet fram til nå har vært:

2007-2012: Utarbeiding av romprogram under leiging av ei plannemnd med representasjon frå Spjelkavik sokneråd, frå framtidige brukara og frå fellesrådet. Forprosjekt utført av Cornelius+Vøge, under leiging av ei styringsgruppe oppretta av fellesrådet i november 2010.

2013-2015. Detaljprosjektering, under leiging av en byggekomité utpekt av fellesrådet. Avtale om detaljprosjektering ble inngått med Cornelius+Vøge. Prosjekte ble utsatt pga Robek.

2022. Kommunestyre vedtar bygging av Hatlehol kyrkje med et netto lånebehov på kr 155 mill. (5,5 mill i 2023, 95 mill i 2024 og 55 mill i 2025).

2023. Pga den usikre situasjonen i verden og prisendringar ba Soknerådet om en rapport fra Novaform As og fattar følgande vedtak: «Spjelkavik sokneråd vedtar å avslutte prosjektet med arkitektane Cornelius og Vøge. Samtidig ber Spjelkavik sokneråd om at Ålesund kyrkjelege fellesråd startar umiddelbart eit nytt prosjekt med hensikt å få bygd Hatlehol kyrkje med grunnlag og utgangspunkt i behova som lokalsamfunnet har i dag.»

Prosjektet er i full gang og vil derfor ha behov for lån i 2024 på 95 mill. og 55 mill i 2025.

Heimel er gitt i Lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 14.

Tilbygg driftsbygg Ørskog kyrkjegard

Tilbygg driftsbygg Ørskog kyrkjegard kr 100 000.- Det er behov for utviding av driftsbygget for lagring av maskinar og anna utstyr som vert brukt i samband med arbeid på kyrkjegarden.

Reinsing orgel Ørskog kyrkje kr 350 000.-Det er tid for reinsing av orgelet i Ørskog kyrkje.

HC toalett + toalettrom Ørskog kyrkje kr 400 000.- Det er behov for HC-toalett i kyrkja + oppgradering av eksisterande toalettrom.

SD – anlegg fleire kyrkjer kr. 250 000,- (2024-2026) Av hensyn til miljø og el-forbruk er det behov for å installere SD – anlegg som gjer at ein er i stand til å redusere el-forbruket og få ei brukstilpassa oppvarming i kyrkjene. Dette gjeld Harøy og Sandøy kyrkjer.

Utbetring av varme og ventilasjonssystem Ellingsøy og Borgund kyrkje

Utbetring av varme og ventilasjonssystem Ellingsøy og Borgund kyrkje kr. 4. 500 000,- Kyrkjane har i dag eit varme- og ventilasjonssystem som ikkje fungerer slik det skal. Eit system som er basert på varmekablar og Eswa er ikkje bærekraftig med tanke på miljø og el-forbruk. Kyrkja er av dei kyrkjer som har størst forbruk. Med forholdsvis små endringar med utskifting av varmevekslarar til luft/vatn baserte lysingar kan ein redusere forbruket i ein størrelse av 50 – 60.000 kWh årleg. Med auka installert effekt vil ein få ei brukstilpassa oppvarming som gjer at kyrkja kan stå med ein lågare kviletemperatur.

Fornyng av laupar og teppe i Borgund kyrkje

Fornyng av laupar og teppe i Borgund kyrkje kr. 200.000. Laupar og teppe i korpartiet er frå 1974. Etter snart 50 år er laupar og teppe er utslett og går i oppløysing. Borgund kyrkje trenger derfor ny laupar og teppe for å være representativt for kyrkjelyden, og de talrike eksterne brukarane og skape den høgtid som den vakre

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

kyrkja kan tilby.

Driftsbygg/lager Nørve driftsavdeling

Driftsbygg/lager Nørve driftsavdeling kr. 3 000 000,- Slik drifta ved gravplassane er organisert gjennom driftsavdelingar i Brattvåg og på Nørve, er det prekært behov for å utvide driftsbygg på Nørve. Dei bygningane som er på Nørve i dag er små og uhensiktsmessige. Dei er bygde for ei heilt anna drift, og ei anna tid. Bl.a. er garderobeforholda heilt uhaldbare. Spesielt i sommarsesongen då arbeidsstyrken vert meir enn dobla. Likeeins er det ikkje mogeleg å få utstyr under tak. Det som blir foreslått er å byggje eit modulbygg etter same modell som er i Brattvåg. Med ei justering av bruken og ei enkel oppgradering av dei bygga som er der i dag vil ein kunne få ei funksjonell driftsavdeling.

Utbetring av tak Volsdalen kyrkje

Utbetring av tak Volsdalen kyrkje kr. 3 000 000,- Volsdalen kyrkje har eit skifertak med eit stort mineralinnhald som gjer at spikaren som held på plass steinen blir opptært. Dette medfører at det fell ned mykje stein. Slik konstruksjonen er lagar steinen hol i papptekkinga på utstikkarane. Dette har vore eit problem heilt sidan kyrkja var ny. Elles er det avdekt at det er opptærte beslag og punkterte vindauge i heile glasfeltet i mønet. Det blir på bakgrunn av dette rådd til å skifte ut skifertekkinga med ei bandtekking i sink eller kopar.

Måling av kyrkjer kr. 4.000 000,- Ålesund kyrkjelege fellesråd har mange trekyrkjer som ligg vêrhardt til.

Dette fordrar eit heilt anna vedlikehaldsregime enn om disse låg i innlandet. Det vert i planperioden lagt opp til måling av Skodje og Sandøy kyrkjer.

Oppgradering av toalettforhold kr. 500 000,- Fleire av kyrkjebygga har for dårlege eller manglande toalett for bevegelsehemma. Det er difor medteke opprusting av Nye HC –toalett i Hildre kyrkje og i Gamle Krematoriet. Gamle Krematoriet er det mest nytta seremonilokalet i heile kommunen og har i dag ikkje noko tilbod som kan nyttast.

Andre investeringstiltak

Andre investeringstiltak 2024. kr. 700 000,- Det er medteke ny fasadebelysning Ålesund kyrkje. Belysninga som er i dag har stor manglar og må skiftast ut med tidsmessige led lyskastarar. Murforblendiga på Volsdalen kyrkjelydshus trekkjer vatn og må dekkjast med vasstette steinplater

Andre investeringstiltak 2025 kr. 500.000,- Stolane i Spjelkavik kyrkje er modne for utskifting og ein må difor legge opp til ei utskifting av disse. Renovere vindauge mot syd Hamnsund kyrkje. Slik Hamnsund kyrkje ligg til er den svært utsett for dominerande vindretning frå sørvest. Dette gjer at det er behov for å renovere vindauga for å bevare dei.

Andre investeringstiltak 2026 kr. 500 000,- Ellingsøy kyrkje ligg vêrhardt til mot vest/sørvest. Dette gjer at det er behov for å skifte ut vindauge og dører i underetasjen og andre etasje då det driv inn vatn. Vindauga er gamle, og har ikkje vore skifta etter at dei var innsette i første byggesteg. Både dører og vindauge har dårleg isolasjonsevne i forhold til det som vert levert i dag.

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

Framlegg til vedtak

Ålesund kyrkjelege fellesråd vedtek framlegg til budsjett- og økonomiplan for 2024-2027 slik det går fram av saka. Saka med vedlegg sendast til Ålesund kommune for handsaming i kommunestyret.

Møtebehandling

Vedtak

Andrea Hunger
Kyrkjeverje

Vedlegg

1. Prognose finanskostnader 2024-2027
2. Framlegg til betalingsregulativ for feste av grav mv 2023, sjå sak 012/23
3. Framlegg til brev som skal sendast til Ålesund kommune

Finansprognose Ålesund kyrkielege fellestråd 2024-2027

Finansprognose:		2024		2025		2026		2027	
		Renter	Avdrag	Renter	Avdrag	Renter	Avdrag	Renter	Avdrag
Eksisterande lån:									
8317.52.96568		1 456 941,00	3 089 264,00	1 313 695,00	3 089 264,00	1 172 083,00	3 089 264,00	1 029 978,00	3 089 264,00
8317.53.02185		139 411,00	83 903,00	135 013,00	88 301,00	130 414,00	92 900,00	125 568,00	97 746,00
8317.53.39283		171 066,00	113 142,00	165 769,00	118 439,00	160 270,00	123 938,00	154 503,00	129 705,00
8317.54.50419		274 649,00	268 334,00	262 277,00	268 334,00	249 944,00	268 334,00	237 600,00	268 334,00
8317.55.34590		309 565,00	283 334,00	296 477,00	283 334,00	283 466,00	283 334,00	270 432,00	283 334,00
8317.55.88569		121 451,00	106 668,00	116 519,00	106 668,00	111 623,00	106 668,00	106 716,00	106 668,00
8317.56.63552		59 230,00	50 000,00	56 919,00	50 000,00	54 623,00	50 000,00	51 682,00	50 000,00
8317.57.50153		322 594,00	603 168,00	310 065,00	603 168,00	298 244,00	603 168,00	286 193,00	603 168,00
8317.58.95585		14 705,00	18 000,00	13 861,00	18 000,00	13 041,00	18 000,00	12 212,00	18 000,00
Nye investeringar i planperioden (nto):									
Investeringer 2024	7,5 %	4 404 375,00	2 258 653,85	8 639 350,96	4 517 307,69	8 300 552,88	4 517 307,69	7 961 754,81	4 517 307,69
Investeringer 2025	7,5 %	-	-	2 521 875,00	1 345 000,00	4 942 875,00	2 690 000,00	4 741 125,00	2 690 000,00
Investeringer 2026	7,5 %	-	-	-	-	155 625,00	92 222,22	304 333,33	184 444,44
Investeringer 2027	7,5 %	-	-	-	-	-	-	18 750,00	25 000,00
Rentekompensasjon	-	56 000,00	-	48 000,00	-	48 000,00	-	48 000,00	-
SUM		7 217 987,00	6 874 466,85	13 783 820,96	10 487 815,69	15 824 760,88	11 935 135,91	15 252 847,14	12 062 971,14
Sum - avrunda		7 220 000,00	6 875 000,00	13 785 000,00	10 490 000,00	15 825 000,00	11 940 000,00	15 255 000,00	12 065 000,00

Forutsetning: Lagt inn gjennomsnittlig nedbetalingstid og 7,5 % rente på nye lån.

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellestråd

Dato: 24.04.2023
Arkivsak 06/00178
Dokumentnummer: 06/00178-481
Arkivkode: 154
Saksbehandlar: Andrea Hunger

Saksnr	Sak	Møtedato
012/23	Betalingsregulativ 2024 feste av grav m.v.	10.05.2023

Saksframlegg

Den ustabile situasjonen som ein har opplevd tildigare pga Covid-19 og i Aust-Europa påverkar fortsett drifta tilknytte prisstigningar og varetilgang. Hovudfokuset er å sikra ein verdig gravferd innan kistegravlegging, kremasjon og urnenedsettelse. Dette påverkar prisane betydeleg. Fellestrådet jobbar intenst for å sikra forsvarlege tenester inne gravferdsverksemd slik at samfunnets behov er ivareteitt. Betalingssatsane for kremasjon og gravlegging blir fastsetta av kommunen (kommunestyret) etter framlegg frå kyrkjeleg fellestråd. Heimel er gjæve i gravferdslova § 21.

Kremasjonsavgift for busette i kommunen blir tilrådd å bli verande gratis, denne ordninga ynskjast å oppretthaldast. Men for å ivareta forsvarlege tenester og for å oppretthalde ei berekraftig drift foreslår fellestrådet følgjande auka.

Framlegget til nye avgifter er difor:

Ålesund	2024 i Nok
Festeavgift pr. grav pr. år (frå år 21)	275,-
Gravlegging, busette utanfor kommunen, i festa grav	5500,-
Gravlegging, busette utanfor kommunen, i ny grav	5500,-
Reservering av grav ved sidan av frigrav (frå år 1) i 20 år	5500,-
Kremasjonsavgift, busette utanfor kommunen	4950,-
Kremasjonsavgift, busette i kommunen	0.-
Nedsetting av urne, busette utanfor kommunen. Administrasjon	590.-
Nedsetting av urne, busette utanfor kommunen. Arbeid	1290.-
Urnekapsel	320,-
Mareurne/sjøurne	610,-
Pakking og sending av urne – Norge	610,-
Leige av krematoriet til seremoni, busette utanfor kommunen	3260,-
Leige av alle andre kyrkjerom enn Krematoriet	3890.-
Leige av organist	2490.-
Preludering	575,-
Øving med solist 1 t.	810,-
For følgjande time	710,-
Urnepund	
Namna minnepund for 20 år (frå år 1)	8050,-
Namna minnepund, busette utanfor kommunen for 20 år (frå år 1)	13250,-

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

Framlegg til vedtak

Ålesund kyrkjelege fellesråd tilrår at kommunestyret fastset avgifter for 2024 slik det går fram av saksframlegget.

Møtebehandling

Vedtak

Ålesund kyrkjelege fellesråd tilrår at kommunestyret fastset avgifter for 2024, slik det går fram av saksframlegget, med unntak for post: Preludering endrast til 575,-.

Andrea Hunger
Kyrkjevevje

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

Langelandsvegen 17

6010 ÅLESUND

Tlf: 70165300

Faks: 70165309

postmottak@kyrkja.alesund.no

Ålesund kommune

Serviceboks 21

6025 ÅLESUND

postmottak@alesund.kommune.no

Kopi:.

Kommunedirektør

Jon Steven Hasseldal

Jon.Steven.Hasseldal@alesund.kommune.no

Økonomi og Verksemdsstyring

Lars Fylling

Lars.fylling@alesund.kommune.no

Ålesund 05.06.2023

Vår saksbehandler: Andrea Hunger

Vår ref.: 20/00020-031

Arkivkode: 112

Budsjett og økonomiplan 2024-2027 – Behov Ålesund kyrkjelege fellesråd

Ålesund kyrkjelege fellesråd har handsame framlegg til budsjett og økonomiplan 2024 – 2027.

Innleiing – status 2023:

Tenestekområdet har delvis eller fullt ansvar for følgjande KOSTRA-funksjonar:

- 390 den norske kyrkja
- 392 tilskot til trus- og livssynsamfunn
- 393 kyrkjegardar/gravlundar

KOSTRA tala for kommunegruppe 13 syner at tilskottet til kyrkja utgjer om lag 1,1 %. Ålesund kommune har eit økonomisk ansvar overfor kyrkjeleg fellesråd og sokneråd. Budsjettframlegget legg til grunn at kommunen mellom anna har ansvar for at kyrkja har bemanning til å gjennomføre gudstenester og kyrkjelege handlingar. Likeeins at kommunen har ansvar for bygging, drift og vedlikehald av kyrkjer og utgifter til anlegg og drift av gravplassar. Heimel er Lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven) § 14 Finansiering av Den norske kyrkje:

Kommunen gir tilskott til kyrkja si verksemd lokalt herunder tilskot:

- til bygging, vedlikehald og drift av kyrkjebygg.
- skal sikre at kyrkjebyggane holdast i forsvarleg stand, slik at de kan benyttast til gudstenester og kyrkjelege handlingar.

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

- sikre at soknet har tilfredsstillande bemanning ved gudstenester og kyrkjelege handlingar, herunder kyrkjetenar, klokker og organist/kantor ved kvar kyrkje, og
- tilstrekkeleg administrativ hjelp.
- I budsjettforslaget skal også tilskot til kyrkjeleg undervisning, diakoni og kyrkjemusikk inngå.

Gravplassmyndigheten har heimel i Lov om gravplasser, kremasjon og gravferd (gravplassloven) §3: Kommunen gir tilskott til gravplassmyndigheten som forvalter på vegne av kommunen gravplasser og bygninger med orden og verdighet og i samsvar med gjeldende bestemmelser. Utgifter til krematoriet, anlegg, drift og forvaltning av gravplasser utredes av kommunen etter budsjettforslag fra Fellesrådet.

Ålesund kommune blir delt i Haram og Ålesund kommune frå 1.1.2024. Haram og Ålesund kyrkjelege fellesutval har vedteke og følgje kommunegrensene. I dag består fellesrådet av 12 sokn som forvalta av 11 sokneråd og et Fellesråd.

Frå 2024 består Ålesund kyrkjelege fellesråd av 7 sokn som forvalta av 7 sokneråd og et Fellesråd.

Fellesrådets økonomi har vært prega av pandemien, økte material-, energi- og drivstoffprisar, innføringa av bompengar, omorganiseringa av fellesrådet og ikkje minst arbeidet med delingsprosessen av fellesrådet frå haust 2022.

Etter kommunesamanslåing har Ålesund kyrkjelege fellesråd vært gjennom fleire nedskjeringar. I 2023 er bemanninga på 49,37 årsverk fordelt på 60 tilsette + sumarhjelp i vekstsesonen, for å stelle gravplassar og grøntanlegg rundt kyrkjer, krematoriet og andre bygningar. I tillegg gjer 17 prestar og ein prost teneste i dei 12 sokna. For å dekke lønnskostnader i 2023 er det budsjettet med kr 39.700 000 som må finansierast gjennom driftstilskott frå kommune og brukarbetalingar. Statleg tilskott til trusopplærings-, diakon- og ein kateketstilling utgjør Kr 7.600.000.

I dag har fellesrådet ansvar for 16 kyrkjebygg mot 10 kyrkjebygg frå 2024 og ei rekkje andre bygningar, som krematoriet, kyrkjelydshus, gravkapell og driftsbygningar som må følgast opp.

Generelt har pandemien, auke i energiprisar og nå også den ustabile situasjonen i Aust-Europa ført til ein tydeleg utfordringar med prisstigningar og varetilgang. Noko som har en direkte innvirkning på vedlikehald av ei samla areal bygningsmasse som er om lag 19 000 kvm og frå 2024 ligger dette på cirka 15.000 kvm. Forvaltning drift og vedlikehald av bygningar (FDV kostnader) tilseier at årleg kostnad for å ta vare på kyrkjer og andre bygg er $kr\ 262 \times 19000\text{ kvm} = kr\ 4\ 978\ 000.-/år$. Frå 2024 vil dette tilsei kr. 3 930 000. Det er den kyrkjelege arbeidsgjevarorganisasjonen (KA) som har berekna FDV kostnadane.

Fellesrådet har også ansvar for 24 kyrkjegardar/gravplassar i kommunen i 2023 mot 15 kyrkjegardar/gravplassar og en urnelund frå 2024. I dag blir det betjent eit samla areal på 273 mål grasdekke (frå 2024 vil det være 176 mål), som skal stellast og takast vare på, slik at dei overfor innbyggjarane blir sett på som velstelte og verdig gravplassar. I løpet av vekstsesonen, som også blir lengre pga klimaforandringar, skal graset på gravplassane slåast 26 gonger. Det utgjør 7 098 000 kvm i løpet av sesongen. Slåtten tar lang tid, då ein må ta hensyn til alle gravsteinane. Befolkninga har sterke følelsar for kyrkjer, kyrkjegardar og gravplassar. Difor må både kyrkjer og kyrkjegardar, gravplassar takast vare på og vølast og stellast på ein god måte. Dei siste åra har det vore ei rekke utvidingar av gravplassar i kommunane og etablering av Moa urnelund, utan at driftstilskottet til å ta vare på gravplassane har blitt auka.

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellestråd

Behov driftsbudsjett 2024

Pga kommunedeling og fellestrådsdeling vil driftsbudsjett for 2024 sendt inn i august 2023. Per i dag tek fellestrådet opp lån, medan kommunen har ansvar for nedbetaling av rente og avdrag.

Dette er per i dag regulert via eit tilskott frå kommunen som overfører finanskostnader. For 2024 vil dette tilsvara kr. 14.095.000.-, jfr vedlagd finansprognose. Finanskostnader er sett saman av rente kr. 7.220.000 og avdrag 6.875.000 i 2024. Dette gjeld eit lån på kr. 85.000.000 som nyttast mellom anna til investeringar i samband med utvikling av gravplassar, kjøp av maskiner/køyrerøy til drift av gravplassar, investeringar ved utvikling av Hatlehol kyrkje, Ålesund kyrkje og Skodje kyrkje.

I tillegg er det behov for følgjande nye driftstiltak:

Vedlikehald av bygningar: kr. 3 930 000. – Fellestrådet forvaltar om lag 15 000 kvm bygningsmasse frå 2024. Det meste av dette er dei 10 kyrkjene i det nye fellestrådet. Innbyggjarane har sterke følelsar knytt til kyrkjene og det er difor eit ekstra stort behov for å ivareta disse på ein god måte. Det er stort behov for å auke avsetningane til generelt vedlikehald og vi ber difor om ei auke på kr. 3 930 000.- til dette formålet.

Det blir bedt om garanti for å dekke renter og avdrag på lån til å gjennomføre følgjande tiltak i økonomiplanperioden.

Investeringstiltak Ålesund kyrkjelege fellestråd 2024 – 2027

År	Tiltak	Beløp	Sum beløp
2024	Flaumsikring Hatlehol gravlund	10 000 000	
	Forprosjektering av urne- og minnelund (14 gravplassar)	1 500 000	
	Driftsbygg/lager Nørve driftsavdeling	3 000 000	
	Hatlehol kyrkje – byggeprosjekt	95 000 000	
	Varmeanlegg Borgund kyrkje	3 000 000	
	Utbetring av varme og ventilasjonssystem Ellingsøy kyrkje	1 500 000	
	Nye biler/maskiner gravplassane	800 000	
	Ny fasade belysning Ålesund kyrkje	200 000	
	Fasadeplater Volsdalen kyrkjelydshus	500 000	
	SD – anlegg Harøy kyrkje	100 000	
	Kartlegging av digitalisering av kartmaterialet til gravplassar	100 000	
	Teppe Borgund kyrkje	200 000	
	Renovere Sakristiet Skodje kyrkje	300 000	
	Kyrkjestove prosjektering Skodje	250 000	
	Tilbygg driftsbygg Ørskog	100 000	
	Reinsing orgel Ørskog Kyrkje	450 000	
	HC-Toalett Ørskog kyrkje	300 000	
	Måling av Skodje kyrkje nordside	150 000	117 450 000

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

2025	Hatlehol kyrkje – byggeprosjekt	55 000 000	
	Nye biler/maskiner gravplassane	500 000	
	HC – toalett Gml. Krematoriet	500 000	
	Nye stoler Spjelkavik kyrkje	500 000	
	Måling utvendig Sandøy kyrkje	250 000	
	Kyrkjestove Skodje	10 500 000	67 250 000
2026	Utbetring av tak Volsdalen kyrkje	3 000 000	
	Nye bilar/maskiner gravplassane	500 000	
	Nye vindauger og dør mot vest Ellingsøy kyrkje	500 000	
	Varmepumper og SD – anlegg Sandøy kyrkje	150 000	4 150 000
2027	Nye biler/maskiner gravplassane	500 000	500 000

Behovet for det einskilde tiltak er gjort nærare greie for i budsjettsaka.

Andrea Hunger
Kyrkjeverje

Vedlegg

1. Prognose finanskostnader 2024-2027
2. Framlegg til betalingsregulativ for feste av grav mv 2023, sjå sak 012/23
3. Framlegg til brev som skal sendast til Ålesund kommune

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

Dato:	02.06.2023
Arkivsak	22/00014
Dokumentnummer:	22/00014-015
Arkivkode:	029
Saksbehandler:	Andrea Hunger

Saksnr	Sak	Møtedato
017/23	Evaluering omorganisering	14.06.2023

Saksframlegg

Viser til Sak 006/22 Omorganisering Ålesund kyrkjelege fellesråd og vedtaket:

Fellesrådet støttar dei forslag som saksframlegget legg opp av personalmessige konsekvensar ved kutt i kommunal støtte, og vel modellen der dagleg leiarstillinga må gjerast om til avdelingsleiar kyrkjelyd og rådgjevar for sokneråd. Dei involverte må få tilbod om ei endringsoppseiing. Fellesrådet ber administrasjonen om å utarbeide forslag til å justerte stillingsomtalar der dette er nødvendig og at desse må forleggast ADMU til godkjenning.

Ved votering ble forslaget vedtatt 10 mot 2 røystar.

Tilleggsforslag frå Rigmor Andersen Eide:

Fellesrådet ber at omorganiseringa blir evaluert eit år etter at ordninga er sett i verk.

Ved votering blei tilleggsforslaget samrøysta vedtatt.

Fellesrådet har blitt fortløpande orientert og er klar over at det siste året har været prega av to utfordringar som har gjort omstillinga ekstra krevjande:

For det første har kyrkjetenarane ei nøkkelrolle i å utføre ein del viktige praktiske gjeremål i kyrkjestabane når der ikkje er dagleg leiar lengre. Avdelingsleiar bygg, anlegg og gravplass har ikkje vore operativ, dette har gjort at kyrkjetenarane ikkje har fått ei så tett oppfølging i omorganiseringa som forventa.

For det andre er det vedteke at Haram kyrkjelege fellesråd skal opprettast frå 1.1.2024. Dette vil ha ei direkte påverking på vår framtidige drift. Ålesund kyrkjelege fellesråd går frå 12 til 7 sokn og frå 5 til 4 kyrkjestabar. Dette vil føre til ei lette både i oppfølginga av tilsette og sokneråda. Dette er viktige moment som må med i evalueringsprosessen.

Derfor foreslåast det at evalueringa gjennomførast i haust når både ny avdelingsleiar bygg, anlegg og gravplass er på plass og har fått virka ei stund og konsekvensane av oppretting av Haram kyrkjelege fellesråd er klarare.

Forslag for å hente inn tilbakemeldingar frå sokneråd, tillitsvalte og leirar er satt 15. november som gir grunnlag til behandling av evalueringa i fellesrådsmøte 6. desember 2023.

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

Framlegg til vedtak

Fellesrådet ber om en saksutredning som evalueringsgrunnlag til fellesrådsmøte 06.12.23.

Møtebehandling

Vedtak

Andrea Hunger
Kyrkjeverje

DEN NORSKE KYRKJA

Ålesund kyrkjelege fellesråd

Dato:	02.06.2023
Arkivsak	23/00012
Dokumentnummer:	23/00012-004
Arkivkode:	411
Saksbehandler:	Andrea Hunger

Saksnr	Sak	Møtedato
018/23	Bygg av Hatlehol kyrkje - oppstart av et nytt prosjekt	14.06.2023

Saksframlegg

Etter at Ålesund kommunestyret har vedteke å byggja Hatlehol kyrkje i desember 2022 ville soknerådet i Spjelkavik pga den usikre økonomiske situasjonen i verda forsikra seg om at byggjeprojektet lét seg gjennomføra innanfor vedtekne rammer.

Novaform AS vart engasjert og beden om å uttala seg om økonomiske rammer og byggt tekniske utfordringar. Dei økonomiske rammene viste seg å krevja ei auka ramme på kr. 53 – 67 mill. eks mva. Bygget var teikna i 2009 og det visar seg at ein del liknande bygg som vart reist den siste tida har vedlikehaldsutfordringar som Fellesrådet ikkje vil ha råd til å handtera.

Spjelkavik sokneråd fatta derfor følgjande vedtak i 21. april 2023:

Spjelkavik sokneråd vedtek å avslutta prosjektet med arkitektane Cornelius og Vøge. Samtidig ber Spjelkavik sokneråd om at Ålesund kyrkjelege fellesråd startar omgåande eit nytt prosjekt for å få bygd Hatlehol kyrkje med grunnlag og utgangspunkt i behova som lokalsamfunnet har i dag.

10.mai 2023 vart Fellesrådet og 23.mai 2023 vart politikarane i Ålesund Formannskap orientert om vedtaket og bakgrunn for vedtaket. Ordførar uttrykte at det var synd at ein måtte ta ei slik avgjerd, men er takksam at ein ikkje ber om auka rammer. Ho inviterte dei representantane frå fellesrådet tilbake til formannskapsmøte når ein har nye planar på plass.

Media ved Sunnmørsposten og Vårt Land har omtalt saka.

Framlegg til vedtak

Spjelkavik sokneråd ber Ålesund kyrkjelege fellesråd om å starte umiddelbart eit nytt prosjekt med hensikt å få bygd Hatlehol kyrkje med grunnlag og utgangspunkt i behova som lokalsamfunnet har i dag.

Møtebehandling

Vedtak

Andrea Hunger
Kyrkjeverje

Vedlegg

Saksframlegg og vedtak Spjelkavik sokneråd

Rapport Novaform

Rundskriv 1-2022 Kirkerådets godkjenning av nye kirker – veiledning og retningslinjer for saksbehandlingen

DEN NORSKE KYRKJE

Spjelkavik sokneråd

Dato:	17.04.2023
Arkivsak	13/00009
Dokumentnummer:	13/00009-010
Arkivkode:	41
Saksbehandler:	

Saksnr	Sak	Møtedato
33/23	Avslutning av C&V si kyrkjeprosjekt og oppstart nytt prosjekt	18.4.23

Saksfremstilling

I desember 2022 fekk Ålesund kyrkjelege fellesråd godkjent 155 millionar kroner frå Ålesund kommunestyret til bygging av Hatlehol kyrkje. Deretter har kyrkjeverja iverksett en del undersøkelser for å sikre en rask realisering av prosjektet.

I tillegg ble Novaform AS engasjert for vurdering av økonomiske rammer, samt byggetekniske løsninger. Vedlagt rapport viser da til den økonomiske realiteten og alle byggetekniske utfordringene av prosjektet.

I forhold til avsatt budsjett visar rapporten til, at «*på til sammen kr. 185.000.000,- (eks.mva) vurderes dette til å være for lavt. Det anbefales at det settes av ytterligere mellom 53,1 mill og 67,4 mill (eks.mva.). Beregnet kostnadsramme er usikker. Den kompliserte utførelsen kan påvirke entreprenørmarkedet på en slik måte at de tar unormalt stor høyde for risiko i prosjektet.*»

Når det gjelder byggetekniske utfordringene ble det gitt følgende vurdering: «*Kirkebygget har en utfordrende takkonstruksjon som det bør rettes stort fokus på. Lykkes man ikke med trygge og byggbare løsninger på denne delen av bygningen vil det være en svært stor risiko for driftsproblemer som f.eks. lekkasjer, kondens, etc. Dette ser man har vært tilfeller ved en del andre kirkebygg i Norge de siste årene.*»

Kyrkjeverja ber sokneråd om å vurdere realisme i prosjektet frå Cornelius og Vøge. Slik som situasjonen er per i dag vil inngrepet i å tilpasse prosjektet til godkjent økonomi føre til for store inngrep og forandringar, som etter anskaffelsesreglementet krever en helt ny anskaffelse.

Når det gjelder rammetillatelsen har det blitt avdekket følgende: «*I forhold til rammetillatelsen som ble gitt 25.06.14 var denne gyldig i 3 år. Det vil si at tiltaket må søkes på nytt etter gjeldende regelverk. Gjeldende regelverk er noe endret fra 2014 og frem til i dag. Blant annet ble energikravene i byggeteknisk forskrift endret 1. januar 2016.*»

Kyrkja slik som den fremstår i dag er ikkje godkjent frå Kirkerådet eller tidligere fra departementet og vil ikkje bli godkjent slik som den fremstår i dag, pga de store endringene som må til. Her avventer Kirkerådet oppdatert planer for godkjenning, sjå også vedlegg om Kirkerådets godkjenning av nye kirker.

Ålesund kommune har vedtatt finansering til ei kyrkjebygg. Formålet er det same, men en burde se på prosjektet med nye øyane samen med Ålesund kommune, som svarer på dagens behov både for menigheten og lokalbefolkning ellers.

Forslag til vedtak

Spjelkavik sokneråd vedtar å avslutte prosjektet med arkitektane Cornelius og Vøge. Samtidig ber Spjelkavik

DEN NORSKE KYRKJE

Spjelkavik sokneråd

sokneråd om at Ålesund kyrkjelege fellesråd begynner umiddelbart med oppstart av et nytt prosjekt for å få bygd Hatlehol kyrkje som svarer på dagens behov i lokalsamfunnet.

Møtebehandling

Vedtak

Spjelkavik sokneråd vedtar å avslutte prosjektet med arkitektane Cornelius og Vöge. Samtidig ber Spjelkavik sokneråd om at Ålesund kyrkjelege fellesråd begynner umiddelbart med oppstart av et nytt prosjekt for å få bygd Hatlehol kyrkje som svarer på dagens behov i lokalsamfunnet.

Ved votering blei forslaget vedteke 6 mot 2 røysta.

Andrea Hunger
Kyrkjevevje

Vedlegg:

Rapport frå Novaform AS

Kirkerådets godkjenning av nye kirker

DEN NORSKE KYRKJE

Spjelkavik sokneråd

Dato:	17.04.2023
Arkivsak	13/00009
Dokumentnummer:	13/00009-010
Arkivkode:	41
Saksbehandler:	

Saksnr	Sak	Møtedato
33/23	Avslutning av C&V si kyrkjeprosjekt	

Saksfremstilling

I desember 2022 fekk Ålesund kyrkjelege fellesråd godkjent 155 millionar kroner frå Ålesund kommunestyret til bygging av Hatlehol kyrkje. Deretter har kyrkjeverja iverksett en del undersøkelser for å sikre en rask realisering av prosjektet.

I tillegg ble Novaform AS engasjert for vurdering av økonomiske rammer, samt byggetekniske løsninger. Vedlagt rapport viser da til den økonomiske realiteten og alle byggetekniske utfordringene av prosjektet.

I forhold til avsatt budsjett visar rapporten til, at *«på til sammen kr. 185.000.000,- (eks.mva) vurderes dette til å være for lavt. Det anbefales at det settes av ytterligere mellom 53,1 mill og 67,4 mill (eks.mva.). Beregnet kostnadsramme er usikker. Den kompliserte utførelsen kan påvirke entreprenørmarkedet på en slik måte at de tar unormalt stor høyde for risiko i prosjektet.»*

Når det gjelder byggetekniske utfordringene ble det gitt følgende vurdering: *«Kirkebygget har en utfordrende takkonstruksjon som det bør rettes stort fokus på. Lykkes man ikke med trygge og byggbare løsninger på denne delen av bygningen vil det være en svært stor risiko for driftsproblemer som f.eks. lekkasjer, kondens, etc. Dette ser man har vært tilfeller ved en del andre kirkebygg i Norge de siste årene.»*

Kyrkjeverja ber sokneråd om å vurdere realisme i prosjektet frå Cornelius og Vöge. Slik som situasjonen er per i dag vil inngrepet i å tilpasse prosjektet til godkjent økonomi føre til for store inngrep og forandringar, som etter anskaffelsesreglementet krever en helt ny anskaffelse.

Når det gjelder rammetillatelsen har det blitt avdekket følgende: *«I forhold til rammetillatelsen som ble gitt 25.06.14 var denne gyldig i 3 år. Det vil si at tiltaket må søkes på nytt etter gjeldende regelverk. Gjeldende regelverk er noe endret fra 2014 og frem til i dag. Blant annet ble energikravene i byggeteknisk forskrift endret 1. januar 2016.»*

Kyrkja slik som den fremstår i dag er ikkje godkjent frå Kirkerådet eller tidligere fra departementet og vil ikkje bli godkjent slik som den fremstår i dag, pga de store endringene som må til. Her avventer Kirkerådet oppdatert planer for godkjenning, sjå også vedlegg om Kirkerådets godkjenning av nye kirker.

Ålesund kommune har vedtatt finansering til ei kyrkjebygg. Formålet er det same, men en burde se på prosjektet med nye øyane samen med Ålesund kommune, som svarer på dagens behov både for menigheten og lokalbefolkning ellers.

Forslag til vedtak

Spjelkavik sokneråd vedtar å avslutte prosjektet med arkitektane Cornelius og Vöge. Samtidig ber Spjelkavik sokneråd om at Ålesund kyrkjelege fellesråd begynner umiddelbar med oppstart av et nytt prosjekt for å få

DEN NORSKE KYRKJE

Spjelkavik sokneråd

bygd Hatlehol kyrkje som svarer på dagens behov i lokalsamfunnet.

Møtebehandling

Vedtak

Andrea Hunger
Kyrkjeverje

Vedlegg:
Rapport frå Novaform AS
Kirkerådets godkjenning av nye kirker

Rapport

Oppdragsnavn: **Hatlehol kirke**
Til: **Andrea Hunger**
Fra: **Terje Melseth**
Kopi:
Dato: **17.04.23**
Emne: **Vurdering av økonomiske rammer, samt byggetekniske løsninger**

Økonomiske rammer

Entrepriskostnad for tidligere bygde kirker i Norge.

Norsk Prisbok har ikke kirkebygg med som bygningstype, og derav er entreprisekostnad beregnet ut fra tidligere bygde kirker i Norge.

For å vurdere entrepriskostnaden for tidligere bygde kirker i Norge har prosjekt-databasen hos Byggeindustrien (bygg.no) blitt benyttet.

Følgende kirker er medtatt i vurderingen:

- Nye St. Olav katolske domkirke
- Vennesla kirke
- Sola kirke
- Flekkerøy kirke
- Rørvik kirke
- Østre Porsgrunn kirke
- Teglen (Spikkestad)
- Hønefoss kirke
- Kopervik kirke
- Ålgård kirke
- Våler kirke

Gjennomsnittlig entreprisekostnad pr. m2 (bruttoareal) for ovennevnte prosjekt er på kr. 43.336,- (eks.mva.). Kostnaden er indeksregulert frem til siste kjente indeks hos SSB som er mars 2023.

Entreprisekostnaden fremkommer som vist i tabell nedenfor.

										Entrepriiskostnad pr m ²		Kostnadsramme pr m ²	
										Gjennomsnitt (kr/m ²)	43 836,42	1,53	65 493,55
Kirke	Overlevering	Areal	Type areal	Entrepriiskostnad (eks.mva)	Kostnad på byggetidspunktet				Omgjort til kostnad - Mars 2023 (siste kjente indeks)				
					Entrepriiskostnad (kr/m ²)	Kostnadsramme (eks.mva)	Kostnadsramme (kr/m ²)	Entrepriiskostnad (eks.mva)	Entrepriiskostnad (kr/m ²)	Kostnadsramme (kr/m ²)			
Aust St. Olav katolske domkirke	26.10.2016	2 001	BNA	60 000 000,00	29 985,01	80 000 000,00	39 980,01	79 741 083,00	39 851,82	106 324 110,00		53 135,49	
Vennetske kirke	15.01.2012	2 300	ikke oppgitt	45 700 000,00	19 869,57	76 000 000,00	33 043,48	49 932 169,00	21 709,64	83 038 180,00		36 103,56	
Sola kirke	09.09.2020	1 600	BTA	35 000 000,00	34 375,00	ikke kjent	ikke kjent	55 844 057,00	41 133,79	ikke kjent	ikke kjent	ikke kjent	
Reckvåg kirke	01.11.2015	2 300	BTA	57 000 000,00	24 782,61	ikke kjent	ikke kjent	64 512 964,00	28 272,85	ikke kjent	ikke kjent	ikke kjent	
Årstad kirke	01.10.2019	700	ikke oppgitt	30 000 000,00	42 857,14	52 000 000,00	74 285,71	36 210 826,00	51 744,04	62 782 765,00		89 609,66	
Østre Portungum kirke	01.09.2019	820	BTA	54 000 000,00	65 833,66	ikke kjent	ikke kjent	65 373 537,00	79 723,81	ikke kjent	ikke kjent	ikke kjent	
Teglen (Kyrkestad)	01.08.2018	1 450	BTA	30 000 000,00	34 482,76	ikke kjent	ikke kjent	42 560 000,00	43 103,45	ikke kjent	ikke kjent	ikke kjent	
Haugfløss kirke	1.08.09.2017	1 800	BTA	75 000 000,00	41 666,67	ikke kjent	ikke kjent	86 400 000,00	48 000,00	ikke kjent	ikke kjent	ikke kjent	
Årstad kirke	01.03.2017	2 800	BTA	62 000 000,00	22 000,00	ikke kjent	ikke kjent	87 836 735,00	31 370,26	ikke kjent	ikke kjent	ikke kjent	
Årstad kirke	01.05.2015	1 800	BTA	54 500 000,00	30 277,78	65 000 000,00	36 111,11	74 267 984,00	41 259,99	88 570 494,00		49 209,16	
Våler kirke	01.01.2015	800	ikke oppgitt	ikke kjent	ikke kjent	61 000 000,00	76 250,00			83 463 860,00		104 379,86	

Forventet entrepriskostnad for Hatlehol kirke.

Forutsetter man en byggestart for Hatlehol kirke tidlig i 2024, og LPS-regulerer (forutsatt 5% økning) ovennevnte kostnad i forhold til dette får man en gjennomsnittlig entrepriskostnad pr. m2 på kr. 45.503,- (eks.mva.).

Kompleksiteten og byggemetoden for Hatlehol kirke vurderes som betydelig fordyrende i forhold til gjennomsnittet av kirkene som er medtatt i vår vurdering.

Vi har vurdert denne faktoren til 1,4. Noe som gir en forventet entrepriskostnad for Hatlehol kirke på ca. kr. 63.700,- (eks.mva.) pr. m2.

Bruttoarealet for Hatlehol kirke er på 2648 m2 iht. arealtabell i «Prosjektforslag 05.06.2012»

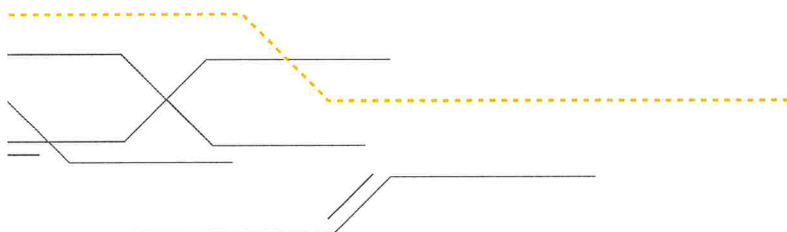
Forventet entrepriskostnad for Hatlehol kirke blir dermed ca. kr. 168.700.000,- (eks.mva.).

Forventet kostnadsramme for Hatlehol kirke.

For å beregne kostnadsrammen er det benyttet samme oppsett som i Norsk Prisbok.

Entrepriskostnad som beregnet ovenfor, inneholder følgende poster:

Konto
KALKYLE
01. Felleskostnader
02. Bygning
03. VVS-installasjoner
04. Elkraftinstallasjoner
05. Ekom og automatisering
06. Andre installasjoner
SUM 01-06 HUSKOSTNAD
07. Utendørs
SUM 01-07 ENTREPRISEKOSTNAD

Kostnadsrammen er satt sammen av følgende poster:

Konto
KALKYLE
01. Felleskostnader
02. Bygning
03. VVS-installasjoner
04. Elkraftinstallasjoner
05. Ekom og automatisering
06. Andre installasjoner
SUM 01-06 HUSKOSTNAD
07. Utendørs
SUM 01-07 ENTREPRISEKOSTNAD
08. Generelle kostnader
SUM 01-08 BYGGEKOSTNAD
09. Spesielle kostnader
10. Mva
SUM 01-10 BASISKOSTNAD
11. Forventet tillegg
SUM 01-11 PROSJEKTKOSTNAD
12. Usikkerhetsavsetning
SUM 01-12 KOSTNADSRAMME

Byggekostnad.

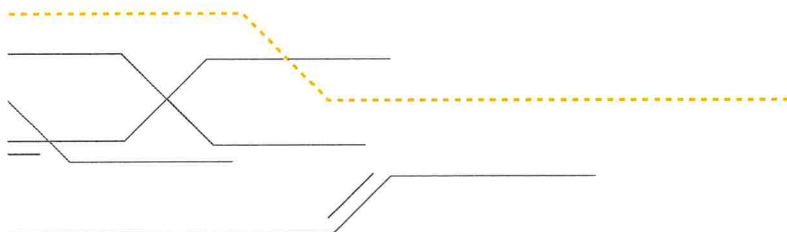
Byggekostnad er summen av konto 01 – 08, der konto 08 består av følgende deler:

Konto
08.1. Prosjektering og utredning i tidlig fase
08.2. Prosjektering
08.3. Administrasjon
08.4. Bikostnader
08.5. Forsikringer, gebyrer, o.l.
08.6. Medgåtte kostnader
08.9. Andre generelle kostnader
SUM 01-08 BYGGEKOSTNAD

Kostnaden for konto 08 er beregnet med entreprisekostnaden som utgangspunkt.

I følge Norsk Prisbok varierer kostnaden for konto 08 i forhold til type prosjekt. Vanligvis varierer denne kostnaden fra 11% til 17% av entrepriskostnaden avhengig av type prosjekt.

For Hatlehol kirke har vi benyttet en kostnad for konto 08 på ca. 14% av entreprisekostnaden. Dette fremkommer av tabell senere i rapporten.

Basiskostnaden.

Basiskostnad er summen av konto 01 – 10, der konto 09 består av følgende deler:

Konto
09.1. Løst inventar og utstyr
09.2. Tomt
09.3. Finansiering
09.4. Salgskostnader
09.5. Midlertidige bygg
09.6. Kunstnerisk utsmykking
09.9. Andre spesielle kostnader
10. Mva
SUM 01-10 BASISKOSTNAD

Konto 10 er 25% moms.

I denne vurderingen er det ikke medtatt kostnader for konto 09.

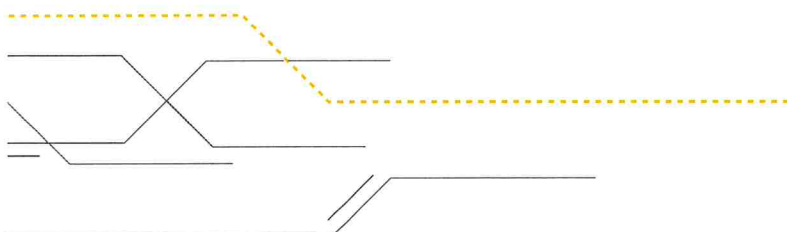
Prosjektkostnad.

Prosjektkostnad er summen av konto 01 – 11, der konto 11 består av «forventet tillegg».

Kostnaden for konto 11 er beregnet med basiskostnaden som utgangspunkt.

I følge Norsk Prisbok varierer kostnaden for konto 11 i forhold til type prosjekt. Vanligvis varierer denne kostnaden fra 6% til 9% av basiskostnaden avhengig av type prosjekt.

For Hatlehol kirke har vi benyttet en kostnad for konto 11 på 9,0% av basiskostnaden. Dette fremkommer av tabell senere i rapporten.

Kostnadsramme.

Kostnadsrammen er summen av konto 01 – 12, der konto 12 består av «usikkerhetsavsetning».

Kostnaden for konto 12 er beregnet med prosjektkostnaden som utgangspunkt.

I følge Norsk Prisbok varierer kostnaden for konto 12 i forhold til type prosjekt. Vanligvis varierer denne kostnaden fra 2% til 6% av prosjektkostnaden avhengig av type prosjekt.

For Hatlehol kirke har vi benyttet en kostnad for konto 12 på 6,0% av prosjektkostnaden. Dette fremkommer av tabell senere i rapporten.

Med bakgrunn i ovennevnte resonnement fremkommer beregnet kostnadsramme (eksklusive inventar, kirkeorgel, kirkeklokker og kunst) for Hatlehol kirke som vist i tabell nedenfor:

Kapittel	Beskrivelse	Hatlehol kirke	
		Pris (NOK)	Andel (%)
Sum 01-07	Entreprenørkostnad	168 700 000,00	
08	Generelle kostnader (beregnet som andel av entreprenørkostnad)	23 874 475,92	14,15
	Kostnad for allerede gjennomført prosjektering	- 12 000 000,00	
	Nødvendig gjenstående prosjektering	5 500 000,00	
Sum 01-08	Byggekostnad	186 074 475,92	
09	Spesielle kostnader (ikke medtatt)		
10	MVA	46 518 618,98	
Sum 01-10	Basiskostnad	232 593 094,90	
11	Forventet tillegg, inkl. mva. (beregnet som andel av basiskostnad)	20 933 378,54	9,00
Sum 01-11	Prosjektkostnad	253 526 473,44	
12	Usikkerhetsavsetning, inkl. mva. (beregnet som andel av prosjektkostnad)	15 211 588,41	6,00
Sum 01-12	Kostnadsramme for gjenstående prosjekt (inkl. mva.)	268 738 061,84	
Sum 01-12	Kostnadsramme for gjenstående prosjekt (eksl. mva.)	214 990 449,47	
Kommentarer:			
Kap. 08 omfatter bl.a. prosjektering og utredning i tidlig fase, prosjektering, administrasjon, bikostnader, forsikringer, gebyrer			
Kap. 09 omfatter bl.a. løst inventar og utstyr, tomt, finansiering, salgskostnader, midlertidige bygg, kunstnerisk utsmykking			
Kap. 11 og 12 er inkl. mva.			

Kostnadsramme beregnet av Cornelius + Vöge i 2012.

Arkitektene Cornelius + Vöge foretok er kostnadsberegning i 2012 som etter det vi kan se av tilsendte dokumenter kan sammenlignes med vår beregning av kostnadsrammen ovenfor.

Kostnadsberegningen til Cornelius + Vöge inkluderer også inventar i kirkerommet, kirkeorgel, kirkeklokker og kunst. Deres kostnadsberegning justert for LPS iht. tabell nedenfor er på totalt kr. 208.202.446,- eks.mva.

Trekker man ut inventar, er deres kostnadsberegning på kr. 175.811.490,- eks.mva. Dette kan sammenlignes med beregnet kostnadsramme ovenfor på kr. 214.990.449,- eks.mva.

Ut fra det grunnlaget som er benyttet i denne rapporten mener vi altså at budsjettet til Cornelius + Vöge er kr. 39.178.959,- for lavt.

I mail datert 12. mars 2019 fra Olset AS til Geir Aure kommenteres det også at Olset AS var skeptiske til det danske prisnivået som var lagt til grunn, og at de følte at budsjettet var for lavt.

Beskrivelse	Budsjett pr. 01.06.2012. Utarbeidet av Cornelius + Vøge	LPS justert kostnad frem til siste kjente indeks pr. 15.03.2023	LPS justert kostnad forutsatt oppstart januar 2024
Byggeutgifter i alt (inkl. inventar og kunst), eks.mva.	136 221 675,00	198 288 044,00	208 202 446,20
Kirke inventar, særlige arbeider og kunst, eks.mva.	21 192 596,00	30 848 530,00	32 390 956,50
Kostnadsramme (eks. inventar, konto 09), eks.mva.			175 811 489,70
Kostnadsramme (eks. inventar, konto 09), inkl.mva.			219 764 362,13

Kostnadsramme inklusive inventar og kunst.

Legger man til grunn Cornelius + Vøge sitt budsjett (LPS regulert) for inventar i kirkerommet, kirkeorgel, kirkeklokker og kunst, og legger dette inn i tidligere benyttet tabell for beregning av kostnadsramme får man følgende resultat som kan ses i tabell nedenfor.

Kapittel	Beskrivelse	Hatlehol kirke	
		Pris (NOK)	Andel (%)
Sum 01-07	Entreprisekostnad	168 700 000,00	
08	Generelle kostnader (beregnet som andel av entreprisekostnad)	23 874 475,92	14,15
	Kostnad for allerede gjennomført prosjektering	- 12 000 000,00	
	Nødvendig gjenstående prosjektering	5 500 000,00	
Sum 01-08	Byggekostnad	186 074 475,92	
09	Spesielle kostnader (prisregulert beløp fra budsjett til Cornelius + Vøge)	32 390 956,50	
10	MVA (beregnet av sum konto 01-09)	54 616 358,10	
Sum 01-10	Basiskostnad	273 081 790,52	
11	Forventet tillegg, inkl. mva. (beregnet som andel av basiskostnad)	24 577 361,15	9,00
Sum 01-11	Prosjektkostnad	297 659 151,67	
12	Usikkerhetsavsetning, inkl. mva. (beregnet som andel av prosjektkostnad)	17 859 549,10	6,00
Sum 01-12	Kostnadsramme for gjenstående prosjekt (inkl. mva.)	315 518 700,77	
Sum 01-12	Kostnadsramme for gjenstående prosjekt (eksl. mva.)	252 414 960,62	
Kommentarer:			
Kap. 08 omfatter bl.a. prosjektering og utredning i tidlig fase, prosjektering, administrasjon, bikostnader, forsikringer, gebyrer			
Kap. 09 omfatter inventar i kirkerommet, kirkeorgel, kirkeklokker og kunst. Posten inkluderer ikke tomt, finansiering, salgskostnader og midlertidige bygg			
Kap. 11 og 12 er inkl. mva.			

Merk at kostnadsrammen fortsatt ikke inkluderer eventuelle kostnader for tomt, finansiering, salgskostnader og midlertidige bygg.

Kostnadsrammen ovenfor på kr. 252.414.961,- eks.mva. kan sammenlignes med Cornelius + Vøge sin kostnadsberegning på kr. 208.202.446,- eks.mva.

Konklusjon økonomiske rammer

Ut fra mottatte dokumenter kan man se at budsjettet til Ålesund kyrkjelege fellesråd for oppføring av Hatlehol kirke er på kr. 185.500.000,- (eks.mva.). Dette inkluderer et bidrag fra Spjelkavik Sogn på kr. 30.000.000,- (eks.mva.).

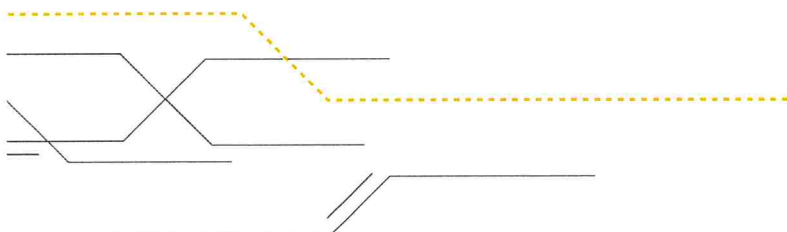
Vi har antatt at budsjettet også skal dekke inventar i kirkerommet, kirkeorgel, kirkeklokker og kunst.

Det er lite sannsynlig at Ålesund kyrkjelege fellesråd får bygget Hatlehol kirke innenfor avsatt budsjett.

Avhengig av om man skal budsjettere for forventet prosjektkostnad (P50) eller forventet kostnadsramme (P85) viser beregninger i denne rapporten at det bør settes av ytterligere mellom 53,1 mill og 67,4 mill (eks.mva.).

Det er viktig å merke seg følgende:

Som man ser av tidligere bygde kirker i Norge er det en svært varierer entrepriskostnad. Østre Porsgrunn kirke hadde en entrepriskostnad på over kr. 80.000,- pr. m2 omregnet til dagens kroneverdi. Altså langt høyere kostnad enn beregnet entreprisekostnad som er benyttet for Hatlehol kirke i denne rapporten. Dette viser bare at det er en forholdsvis stor usikkerhetsfaktor i beregningene.

Nye tekniske krav.

Prosjektet er tidligere rammesøkt og godkjent 25.06.14. I følge gjeldende Plan- og bygningslov §21-9 er søknaden gyldig i 3 år. Det vil si at tiltaket må søkes på nytt etter gjeldende regelverk.

Regelverket er endret etter at prosjektet ble satt på vent i 2015. Nedenfor kommer vi innom de mest sentrale endringene som kan være aktuelle for Hatlehol kirke.

Dette er de mest sentrale endringene i Teknisk forskrift (fra TEK10 til TEK17).

Noen krav er moderert i forskriften der det anses mer hensiktsmessig med lokal regulering og tilpasning. Dette gjelder krav til parkering, kjøreatkomst og tilstrekkelig uteoppholdsareal. Kommunene har best forutsetninger for å håndtere slike krav og hensyn lokalt, når de lager nye eller reviderer kommune- og reguleringsplaner.

Krav til stigningsforhold for gangatkomst, jf. § 8-5 - § 8-7 lempes. For strekninger på inntil 5 meter kan stigning nå være maksimalt 1:12, mens stigningen ellers ikke skal være brattere enn 1:15. Kravet til hvileplan i § 8-5 - § 8-7 og § 12-16 lempes, ved at det nå er tilstrekkelig med hvileplan for hver 1,0 meter høydeforskjell, mot hver 0,6 meter i TEK10.

I publikumsbygninger og arbeidsbygninger er kravet til håndløper i trapp blitt mer fleksibelt. Med de nye reglene kan du velge om du vil ha én håndløper i 80 cm høyde, eller to håndløpere i henholdsvis 70 og 90 cm høyde. Kravet gjelder også for hovedtrapp i boligbygninger.

Kravet om at rom for varig opphold skal ha vindu fjernes. Dagslyskravet opprettholdes, men kan nå oppnås ved bruk av f.eks. glassvegg, glassfasade, glassbygggesten og liknende, jf. § 13-7.

Nye energikrav gjeldende fra 1. januar 2016

1. januar 2016 ble energikravene i byggteknisk forskrift (TEK10) endret. Disse kravene er fortsatt gjeldende i dagens forskrift (TEK17).

For byggesøknader som ble sendt til kommunen før 1. januar 2017 var det valgfritt å benytte dagens eller tidligere regelsett.

Her er en forenklet oversikt over kravene som er endret og som samtidig kan være aktuelle for Hatlehol kirke.

Bygningens energieffektivitet:

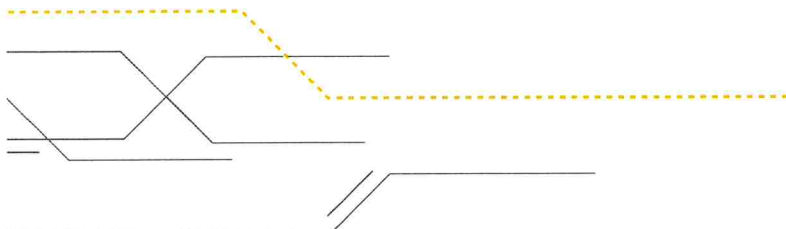
- Strengere energirammer gjelder for alle bygningskategorier
- Det er fortsatt rom for fleksibilitet
- Minimumskravene er skjerpet for vinduer/dører og tetthet
- Dagens krav tillater større vindusarealer og romsligere kuldebroverdier. Det er fortsatt mulig å kompensere dårligere kvaliteter på noen områder hvis andre områder er tilsvarende bedre.
- Boligblokker med sentralvarme og yrkesbygg må ha energimålere.
- Yrkesbygg må i tillegg utarbeide et reelt energibudsjett.
- Beregninger skal gjøres i samsvar med norsk standard NS 3031:2014

Bygningens energiforsyning:

- Det er ikke tillatt å installere oljekjel/parafinbrenner/gassbrenner eller lignende som benytter fossilt brensel. Biobrensel er fortsatt tillatt.
- Bygg over 1000 m2 oppvarmet BRA må bygges med energifleksibelt varmesystem med lavtemperatur varmeløsning. I praksis vil dette ofte være vannbåren varme.
- De som produserer strøm på eiendommen kan få noe høyere energiramme.

Det er til en viss grad tatt hensyn til dagens tekniske krav i den økonomiske vurderingen tidligere i rapporten ettersom kostnadsrammen i hovedsak er basert på kostnadsrammer for kirker bygget etter at de nye kravene trådte i kraft.

Det må likevel settes av tid og kostnader til en gjennomgang av prosjektet for å gjøre en nærmere vurdering hvilke konsekvenser de nye forskriftskravene har spesifikt for Hatlehol kirke.

Det kan bli behov for noe omprosjektering som følge av endrede forskrifter.

I den økonomiske vurderingen tidligere i rapporten er det satt av kostnader for en slik gjennomgang og omprosjektering med kr. 5.500.000,- (eks.mva.).

Det er forutsatt at det prosjekterte grunnlaget som forelå da prosjektet ble satt på vent i 2015 den gang var på et slikt nivå at det kunne benyttes som tilbudsgrunnlag for innhenting av tilbud fra entreprenører. Forutsatt totalentreprise som entrepriseform.

Byggetekniske løsninger

Kort vurdering av byggetekniske løsninger for Hatlehol kirke

Kirken er prosjektert med en takkonstruksjon som kan være utfordrende å løse med tanke på trygge og lekkasjesikre detaljer. Det er store takflater som vil samle forholdsvis mye vann som ledes til takrenner eller andre tilstøtende konstruksjoner.

Det blir svært viktig at det rettes et stort fokus på dette både i detaljprosjekteringsfasen og utførelsesfasen. Det er vist noen eksempler på slike detaljer senere i rapporten.

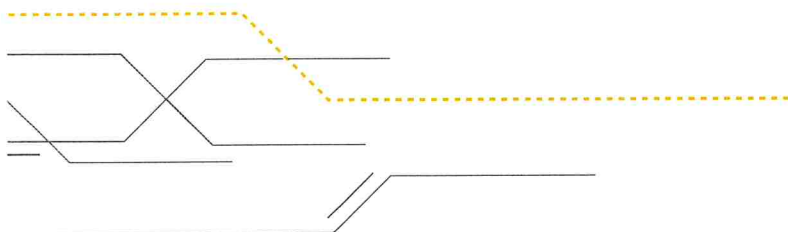
På bildet nedenfor er det vist et 3D perspektiv der takkonstruksjonene fremkommer.

Av mottatte dokument fremkommer det ikke tydelig hvor grundig bygningsfysikken er vurdert så langt i prosjekteringen. Det anbefales uansett at man setter av tid og kostnader til en grundig evaluering av byggetekniske løsninger som er valgt for Hatlehol kirke. Det er liten tvil om at det er svært krevende detaljer i dette prosjektet. Den/de som skal vurdere bygningsfysikk for dette prosjektet bør ha lang erfaring, og det bør gjerne være personer både med prosjekterings- og utførelses erfaring i en slik gruppe.

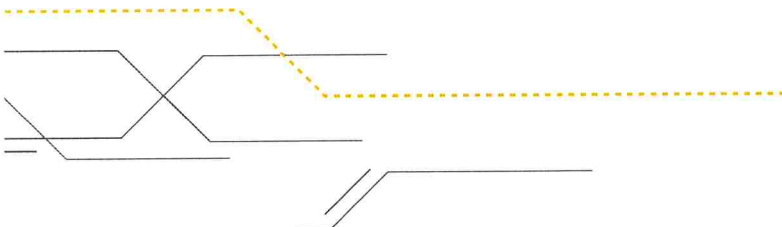
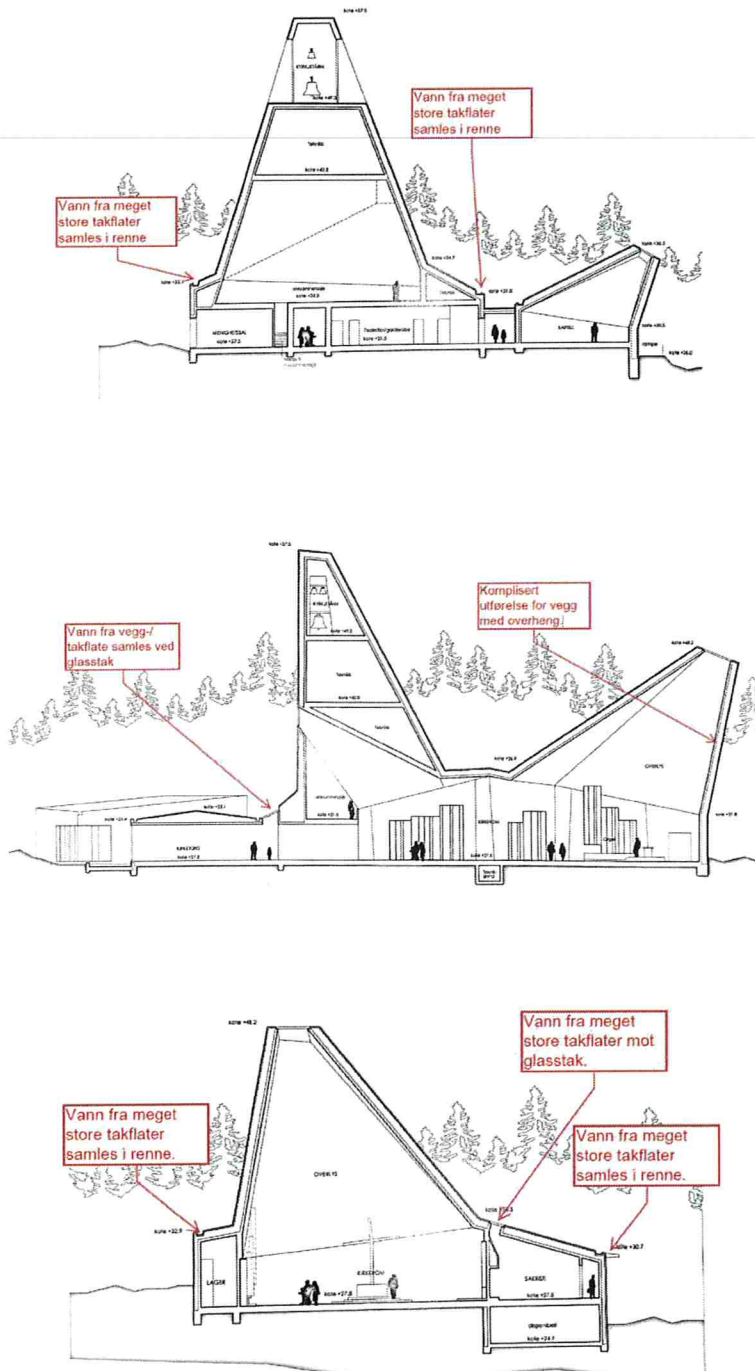
Spesielt takutformingen er på en slik måte at man i begrenset grad får benyttet utprøvde og trygge løsninger. Det vurderes at dette er en svært stor risiko i prosjektet.

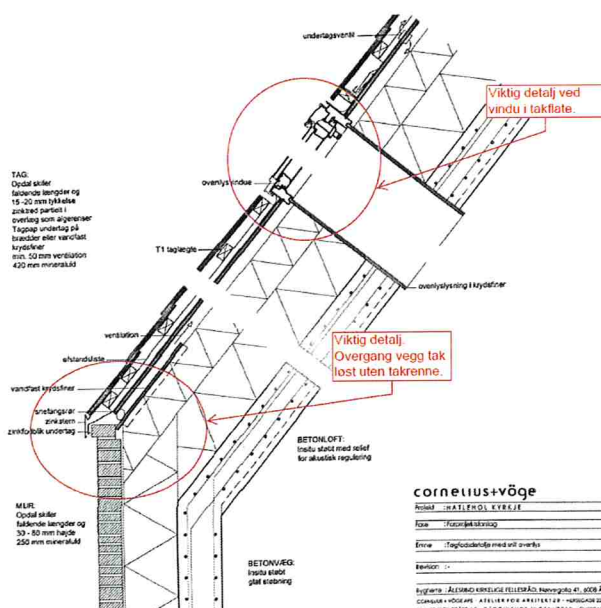
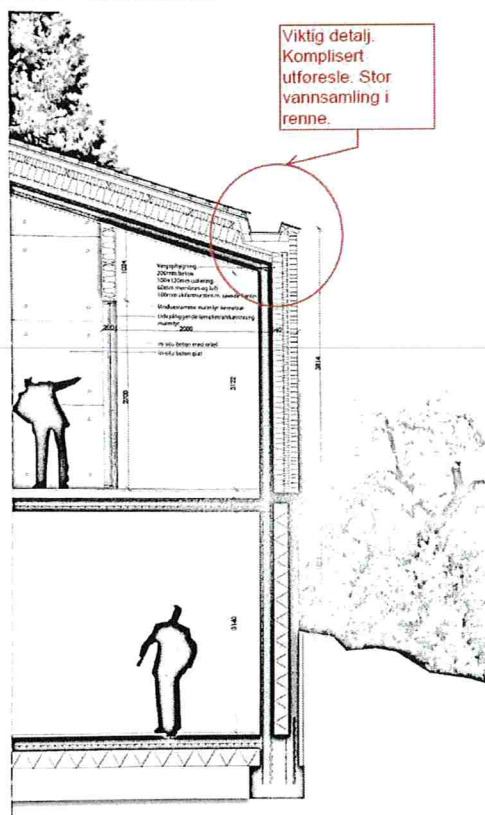
Lykkes man ikke med takkonstruksjonen i dette prosjektet vil man pådra seg problemer og kostnader i en driftsfase.

Nedenfor er det vist noen eksempler på detaljer som det bør fokuseres på i et eventuelt videre prosjekteringsarbeid. Disse eksemplene er gjerne hentet fra steder på bygget som teoretisk kan være «enkle» å utføre. Men det er svært viktig at man fokuserer også på de mer utfordrende områdene som f.eks. innvendige- og utvendige hjørner, overgangen mellom ulike materialer, etc. Slike detaljer er ofte vanskelig både å illustrere og bygge. Byggbarhet må være sentralt når man planlegger detaljer.

Eksempler på detaljer som er hentet fra mottatte dokument:

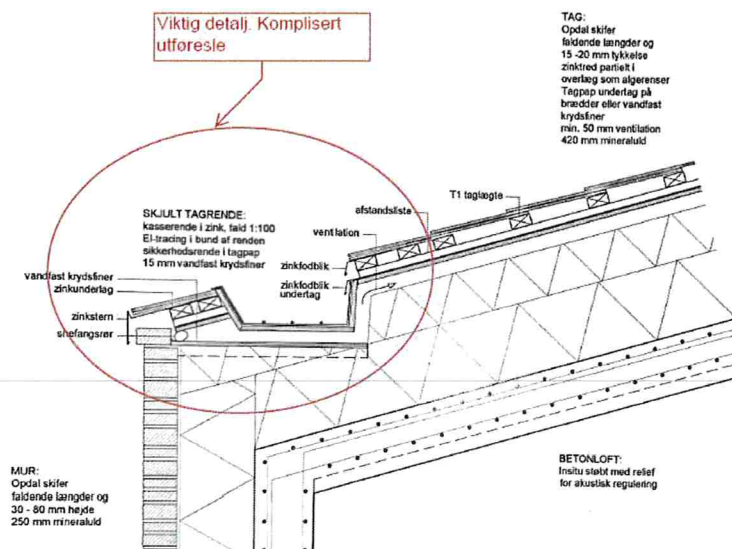

cornelius+vöge

tegn. nr.: DA1-01

Prosjekt	INSTRUKSJONER	Arkitekt	DA1-01
Oppgave	Arkitekttegning	Skala	1:100
Emne	Taggag underlag med rist	Dato	04.06.2012
Revisjon		Rev. dato	
Kontaktperson: JONAS KROGSTAD, TELEFON: 41 40 40 40, E-MAIL: JONAS.KROGSTAD@CORNELIUSVÖGE.NO			
CORNELIUS + VÖGE AS, ATTILJER FOR ARKITEKTER • NARVIK 22. GÅRDEN 44B, 8400 NARVIK • TELEFON: 41 40 40 40, E-MAIL: INFO@CORNELIUSVÖGE.NO			
BILDO: BILDOGRAPH • RADDI: RADDI • OVERSKED: OVERSKED • OVERSKED: OVERSKED • OVERSKED: OVERSKED • OVERSKED: OVERSKED			

Eksempler på kirkebygg som har hatt utfordringer i driftsfase

Teglen kirke på Spikkestad

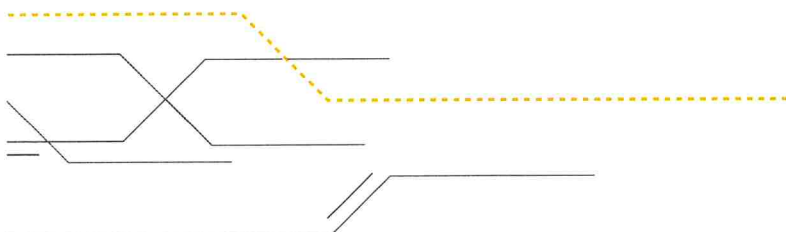
Taket i nybygde Teglen kirke på Spikkestad lekker så mye at det er montert innvendige takrenner for å få unna vannet. Kirken har nå fått rettens medhold i at lekkasjene skyldes prosjekteringsfeil.

Bygget er en moderne betongkonstruksjon dekket med tegl utvendig. På den ene siden rager alterveggen 20 meter opp som et slags kirketårn. Etter åpningen fikk kirken en prestisjefyllt arkitekturpris og ble nominert til en internasjonal pris.

Noen måneder etter åpningen oppdaget man at ikke alt var som det skulle i det nye kirkebygget. Store mengder vann lekket inn gjennom det skrånende taket på kirketårnet. Vannmengdene var så store at det ble montert innvendige takrenner for å få unna vannet som en midlertidig løsning.

Kirkelig Fellesråd engasjerte forskningsinstituttet Sintef for å undersøke hvorfor vann lakk inn i kirken. Sintef konkluderte med at en løsning med tegl på en skråvegg ikke er tett nok til å holde nedbør unna.

Asker kommune og Asker kirkelige fellesråd mener at problemene skyldes at arkitektene har feilprosjektert og krever erstatning av arkitektfirmaet Einar Dahle og Hille Melbye Arkitekter AS. Arkitektene avviser feilprosjektering og mener at problemene skyldes feil utført av entreprenøren.

Før jul kom dommen, og den ga kirken og kommunen fullt medhold. Arkitektene og deres forsikringsselskap er dømt til å betale kirken sju millioner kroner.

Retten mener at de som prosjekterte hadde feil utgangspunkt.

– Etter rettens syn skulle de prosjekterende tatt utgangspunkt i at dette var et tak, og ikke en veggløsning som ble lagt på skrå, skriver dommerne.

Ifølge retten har entreprenøren også gjort feil ved utførelsen, men retten mener at skråtaket må utbedres uavhengig av det.

Teglen kirke har også hatt flere utfordringer. I en rapport fra Sintef som tar for seg den seneste lekkasjen i januar 2022 står det at den ble oppdaget i taket på Teglen i perioden 14. til 16. januar 2022.

I observasjonen som Sintef viser til i rapporten skrives det at lekkasjen satt i broen mellom kirke og kultursalen og i kultursalen på den flate delen av taket.

– Første oppdagelse var at det dryppet vann ut av akustikkhullene i betongtaket. Etter en kjapp befaring på plassen med driftsoperatør, kontaktet Viken takentreprenør for hjelp til å avdekke årsak til lekkasjen, står det i rapporten.

På befaringen gjennomført i januar var taket dekket av snø, og da var det ikke mulig å finne årsaken til at vannet kom inn. Tirsdag 18. januar ble dermed snø og is fjernet, og taket ble åpnet fra oversiden på to ulike steder.

Her ble det konkludert med at lekkasjen skyldtes kondens.

– Det er til dels store mengder fuktighet og vann i nedre del av isolasjonen under dampspærren på varm side, står det i beskrivelsen.

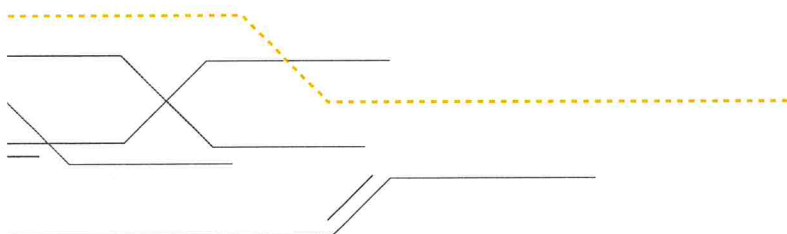
Mortensrud kirke

Mortensrud kirke er en kirke sørøst i Oslo som ble åpnet 28. april 2002. Den ligger på en liten høyde og er omgitt av furutrær.

Bygningen har fått en rekke arkitekturpriser, bl.a. European Steel Design Award 2003, Norsk Stålkonstruksjonspris for 2003 og arkitektene ble tildelt Grosch-medaljen for 2003. Kirken ble i 2007 utpekt til et av etterkrigstidens viktigste bygg i Norge. Videre fikk arkitektene for sitt arbeide Houens fonds diplom i 2008.

Det strømmer turister til kirken på Mortensrud nesten daglig, for å studere den spesielle arkitekturen.

Men det verste er vannet som samler seg på det flate kirketaket. Kongler og barnåler er med på å tette igjen slukene der vannet skal renne ut, og da blir det til at vannet renner inn i bygningen i stedet. Bedre blir det ikke til når de trange vannrennene fryser til om vinteren.

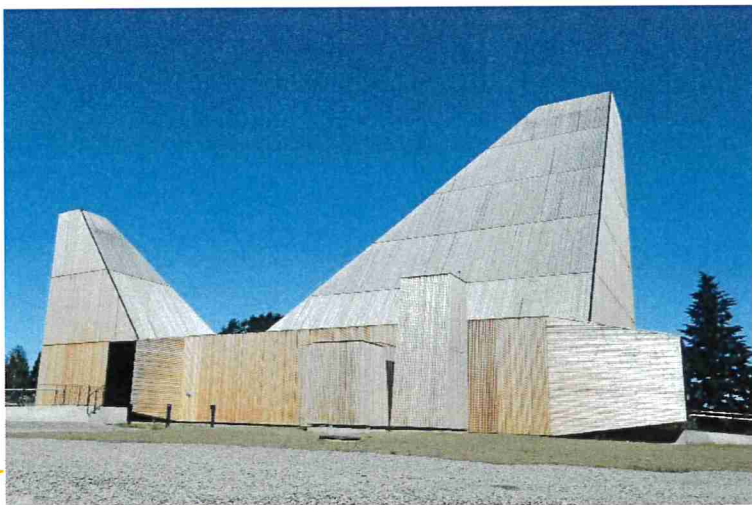
Våler kirke

Nykirken i Våler tar inn vann og lekker, og det arbeides for å finne ut hvor vannet kommer fra eller om det bare er kondens som samler seg.

– Det er små lekkasjer som dukker opp, og vi snakker nok om kondens. Det har vært veldig skiftende vær ei stund nå, og da har det dryppet inn vann. Det er snakk om små mengder, og det er vanlig at det dukker opp slike ting ved nybygg, sier Trond Riseng, bygningskonsulent i Våler kommune.

Han forteller at Våler kirke er et komplisert og nytt bygg, og at det tas alvorlig at det drypper vann. Det er garanti på bygget, slik at kommunen har ett år på seg til å finne feil og mangler.

– Det er et par steder vannet kommer inn, og det virker som det drypper etter at det har vært skiftende vær mellom kaldt og varmt, sier Riseng.

Foreløpig konklusjon

Når det gjelder avsatt budsjett på til sammen kr. 185.000.000,- (eks.mva) vurderes dette til å være for lavt. Det anbefales at det settes av ytterligere mellom 53,1 mill og 67,4 mill (eks.mva.).

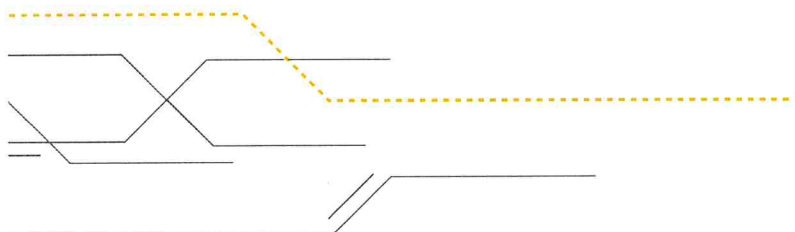
Beregnet kostnadsramme er usikker. Den kompliserte utførelsen kan påvirke entreprenørmarkedet på en slik måte at de tar unormalt stor høyde for risiko i prosjektet.

I forhold til rammetillatelsen som ble gitt 25.06.14 var denne gyldig i 3 år. Det vil si at tiltaket må søkes på nytt etter gjeldende regelverk. Gjeldende regelverk er noe endret fra 2014 og frem til i dag. Blant annet ble energikravene i byggeteknisk forskrift endret 1. januar 2016.

Kirkebygget har en utfordrende takkonstruksjon som det bør rettes stort fokus på. Lykkes man ikke med trygge og byggbare løsninger på denne delen av bygningen vil det være en svært stor risiko for driftsproblemer som f.eks. lekkasjer, kondens, etc. Dette ser man har vært tilfeller ved en del andre kirkebygg i Norge de siste årene.

Ålesund, 17.04.23

Terje Melseth

Til menighetsrådene og de kirkelige fellelrådene

KIRKERÅDETS GODKJENNING AV NYE KIRKER – VEILEDNING OG RETNINGSLINJER FOR SAKSBEHANDLINGEN

I medhold av kirkeordningen § 23 fjerde ledd skal Kirkerådet godkjenne oppføring av ny kirke. Det samme gjelder tomt til oppføring av kirke, tegninger, kostnadsoverslag og finansieringsplan. Kirkerådet har overtatt departementets rolle som godkjenningssinstans, jf. kirkeloven § 21.

De kirker som godkjennes av Kirkerådet i medhold av nevnte bestemmelse, vil få status som kirke i kirkerettslig forstand, jf. kirkeordningen § 19, og vil bli omfattet av det særskilte regelverket for kirker. I dette rundskrivet ønsker Kirkerådet å gi veiledning, anbefalinger og retningslinjer om de viktigste elementer i saksbehandlingen, og om hva en søknad skal inneholde.

Kirkerådets kirkebygggrådgiver vil kunne bistå søker med råd og veiledning. Det anbefales å ta tidlig kontakt for å planlegge søknadsprosessen.

1. Søknadsprosedyre i to trinn

Til forskjell fra departementets tidligere praksis ved godkjenning av nye kirkebygg, vil Kirkerådet dele sin godkjenning i to trinn: først behandles valg av tomten, deretter utforming av bygg og finansiering av dette. Kirkerådet mener dette svarer best til kirkeordningens bestemmelse i § 23.

Godkjenning av tomt for ny kirke vil da bli gitt når valg av tomt faktisk avgjøres lokalt og når dette valget kan påvirkes av Kirkerådet. I mange tilfeller kan det gå flere år fra tidspunktet der tomten blir satt av til ny kirke og frem til byggeprosjektet er modent for godkjenning.

For pågående saker der tomten allerede er bestemt, for eksempel gjennom vedtatt reguleringsplan, vil Kirkerådet akseptere at godkjenning av tomt behandles under ett sammen med godkjenning av selve kirkebygningen og finansieringen av den. Dersom det skal anlegges ny gravplass sammen med en ny kirke, må det være en egen prosess for godkjenning av gravplassen. Se gravplassloven § 4 første ledd.

2. Tidspunkt for søknaden – hvor modent bør prosjektet være?

Trinn 1 - tomten

Ved søknad om godkjenning av tomt, vil planene for den nye kirken typisk være nokså skissemessige. Fokuset i denne fasen er beliggenheten og en overordnet vurdering om aktuelle tomter kan være egnete som kirketomt. Det er likevel viktig å ha definert de viktigste premissene for nybygget, herunder et realistisk romprogram for kirken. En enkel volumstudie vil være til stor hjelp for å vurdere om det er plass til de ønskete funksjonene på tomten.

Prosessene som leder frem til at kommunen setter av en tomt til en ny kirke, vil variere fra sted til sted. Initiativet vil som regel komme fra den lokale menigheten som fremmer behovet for et nytt kirkebygg. Målet må være å få forankret det nye kirkebygget i kommunens planverk, det vil si i kommuneplan og der nødvendig i en egen reguleringsplan. Tidspunkt for søknad om Kirkerådets godkjenning av tomten bør være koordinert mot pågående planprosesser og eventuelle forhandlinger om tomtkjøp. Kirkerådets godkjenning bør søkes *før* de lokale prosessene er kommet til en endelig konklusjon, men heller *ikke* før det er tilstrekkelig realisme i planene. Når det søkes om Kirkerådets godkjenning av tomt, skal søknaden gjelde for én tomt som både menighet, kirkelig fellesråd og kommune har blitt enige om. Dette betyr at alternativvurderinger skal være avsluttet, og de skal ikke fremlegges for Kirkerådet til avgjørelse.

Trinn 2 - kirkebygget

Søknad om Kirkerådets godkjenning av selve kirkebygget leveres *før* rammesøknad sendes kommunen, *etter* avsluttet skisseprosjekt og i løpet av forprosjektfasen. Kirkelig godkjenning legges deretter ved rammesøknad til kommunen. Det forutsettes at det på dette tidspunktet er engasjert en arkitekt for prosjektet, at det er satt opp en prosjektorganisasjon og at prosjekteringen er i full gang. Prosjektet har i denne fasen en egen dynamikk. Søknadsprosessen må planlegges i forhold til prosjektets fremdrift, og det må unngås kostbare forsinkelser.

Kirkemøtets vedtak i sak KM 15/15 – Prinsipper for kirkebygg – vedtakspunkt 5 vil legge visse føringer for Kirkerådets utøvelse av sin myndighet. I vedtaket heter det at

Kirkebygg skal som hovedregel være et selvstendig bygg som eies av soknet. Kirke nr. 2 i soknet kan være del av et annet bygg, under forutsetning av at denne delen av bygget eies av soknet.

Innhold i søknadstegninger som sendes Kirkerådet skal ikke avvike vesentlig fra rammesøknadstegninger som senere sendes kommunen. Utforming av bygget både innvendig og utvendig må komme tydelig frem og være omforent i prosjektgruppen. Alternativvurderinger skal være avsluttet og konkludert. Romstørrelser og plassering av rom i forhold til hverandre skal være fastlagt. Bæresystem og tekniske hovedføringsveier skal være ferdig prosjekterte av ansvarlig prosjekterende med kompetanse i fagfeltene.

Kirkerådet skal ved godkjenning av kirkebygget ta stilling til en overordnet plan for utstyr og inventar, herunder liturgisk inventar, møbler og kunst. Utformingen av

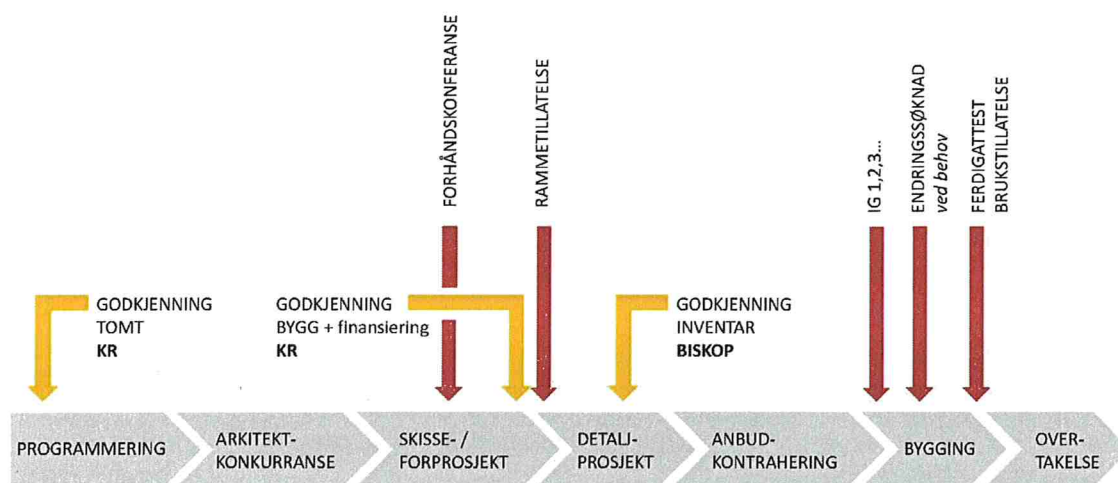
inventar, utstyr og kunst i kirkerommet godkjennes av biskopen på et senere tidspunkt, typisk i detaljprosjektfasen.

Kirkemøtet har i 2021, sak 51/21 vedtatt at Den norske kirke skal redusere egne utslipp og miljøbelastning gjennom blant annet å:

prioritere bærekraft og utslippsreduksjoner i forvaltning av kirkebygg og -vektlegge klimafotavtrykk ved nye kirkebygg.

Det forventes derfor at søknader om nye kirkebygg omfatter en grundig bærekraftstrategi som redegjør konkret for prosjektets miljømål og for tiltakene som velges for å nå målene. Etterlevelse av energi- og miljøkrav i de til enhver tid gjeldende offentlige lover og regler anses som absolutt minimumskrav for Kirkerådets godkjenning. For å etterleve Kirkemøtets vedtak oppfordrer imidlertid Kirkerådet alle byggherrer ved nybygg-prosjekter til å sette seg miljømål ut over forskriftskrav. Miljøsertifisering av det nye kirkebygget kan i denne forbindelsen være et godt verktøy til å utvikle og dokumentere byggets miljøkvaliteter.

Illustrasjonen nedenfor viser nødvendige kirkelige og kommunale godkjenninger i løpet av byggesaken, satt opp mot typiske prosjektfaser. Reguleringsprosesser, som kan ligge før eller delvis parallelt med de viste fasene, er ikke tatt med i tidslinjen. Forskjellige entrepriserformer og valg av prosjektorganisasjon kan føre til at fase-diagrammet vil være forskjellig fra prosjekt til prosjekt. Illustrasjonen må leses som en prinsipiell fremstilling.

3. Nærmere om saksgangen

Søknad med vedlegg sendes Kirkerådet. Både valg av tomt og kirkebygget skal godkjennes av Kirkerådet i et av dets regulære møter.

Det er viktig å planlegge søknader med hensyn til Kirkerådets møteplan. Søker bør derfor tidlig sikte inn på et møte der søknaden ønskes behandlet. Komplette søknader skal leveres minst seks uker før vedkommende Kirkerådsmøte.

Kirkerådets godkjenning vil kunne inneholde nærmere bestemte vilkår og andre føringer.

Det er ikke uvanlig at det kan bli endringer i prosjektet etter at en søknad er godkjent. I forbindelse med sin godkjenning vil Kirkerådet derfor delegere ansvar for godkjenning av eventuelle endringer i prosjektet til biskopen.

Slik delegering vil i så fall gjelde endringer som berører punkter som er behandlet i søknaden og/eller godkjenningen. En parallell her er kommunens krav om endringssøknad ved endringer som berører forhold som er omtalt i rammetillatelsen eller i plan- og bygningsloven med forskrifter og veiledning.

Kirkebyggrådgiveren vil uansett følge prosjektet og være tilgjengelig for å diskutere håndtering av konkrete endringer som oppstår i prosjektet.

4. Råd og anbefalinger for en god prosess

Kirkerådet anbefaler sterkt at prosjektledelsen tidlig etablerer en god *prosjektplan* og at den holdes oppdatert som et levende styringsdokument gjennom alle prosjektfaser.

Prosjektplanen skal definere prosjektets mål, roller og organisering, samt sette rammene for ressursbruk, bemanning og fremdrift.

I en overordnet fremdriftsplan bør søknadsprosessene og milepælene for innlevering av søknader vises, og avhengighetene mot prosjekteringen må identifiseres. Dette gjelder både søknader til kirkelige og til kommunale myndigheter.

Både byggherre/prosjekteier og arkitekt bør etablere god kontakt med kirkebyggrådgiveren som vil fungere som «sparringspartner» gjennom prosjektet.

Det er viktig å sette av nok tid og ressurser til søknadsarbeid. Kirkebygg skiller seg fra andre byggeprosjekter ved at flere myndigheter enn ellers skal inn i saken og godkjenne i henhold til ulike regelverk. Det kan ikke tas for gitt at alle arkitekter er fortrolige med kirkelig regelverk eller kirkelige regler og tradisjoner for kirkebygg. Her kan en tidlig gjennomgang med kirkebyggrådgiveren være viktig for å etablere en felles forståelse.

5. Krav til dokumentasjon

Søknad trinn 1: godkjenning av tomt

Følgende dokumenter skal følge med søknaden om godkjenning av tomt for ny kirke:

- Relevante vedtak i menighetsråd
- Relevante vedtak i kirkelig fellesråd
- Relevante vedtak i kommunen så sant de foreligger på søknadstidspunktet. Alternativt beskrives kommunens medvirkning i prosjektet i redegjørelsen.
- Biskopens uttalelse.
- Redegjørelse (skriftlig, med tegninger der hensiktsmessig):
 - Hvorfor er tomten valgt for kirken? Besvarelsen kan med fordel utformes som en enkel stedsanalyse. Forhold som beliggenhet i soknet, adkomst, fjernvirkning, ev relasjon til historiske kirker og kirkesteder i soknet mm skal belyses.
 - Behovet for ny kirke i soknet – medlemsgrunnlag, kirkelig aktivitet, ev. andre kirker i soknet
 - Foreløpig romprogram
 - Vurdering av plassbehovet til den nye kirken i forhold til tomtens størrelse, form og topografi.
 - Illustrasjonsprosjekt med tiltenkt volumoppbygging dersom det foreligger på søknadstidspunkt.
 - Opplysninger om prosessene rundt tomtevalg: status for kommunal regulering, tomtekjøp eller tomt i kirkens eller kommunens eie, eventuelt makeskifte e.l.
 - Ved kjøp av ny kirketomt: Redegjør for finansieringen av kjøpet og for risikovurdering for det tilfelle at kirkeprosjektet må innstilles.

Søknad trinn 2: godkjenning av kirken med “tegninger, kostnadsoverslag og finansieringsplan”

I trinn 2 av søknadsprosessen skal følgende dokumenter leveres:

Skriftlig del

- Søknadsbrev
- Ved utskilling av nytt sokn, relevant vedtak i bispedømmerådet
- Relevante vedtak i menighetsråd / menighetsmøte. Det er et formelt krav i kirkeordningen § 14 annet ledd at menighetsmøtet skal gis anledning til å uttale seg.
- Relevante vedtak kirkelig fellesråd
- Relevante vedtak i kommunen, for eksempel vedtatt kommuneplan eller reguleringsplan, budsjettvedtak eller andre bindende vedtak om finansiering av kirken.
- Biskopens uttalelse
- Prosjektbeskrivelse som redegjør for:

- Behovet for ny kirke i soknet – medlemsgrunnlag, kirkelig aktivitet, ev. andre kirker i soknet (oppdatert i forhold til søknad om godkjenning av tomt).
 - Antall sitteplasser i eventuelt eksisterende kirke og i planlagt ny kirke: minst 200 / maks 500, jf. kirkeordningen § 23 andre ledd. Eventuell begrunnelse hvis det bes om unntak i medhold av § 23 tredje ledd.
 - Romprogram og funksjonskonsept (arbeidskirke, «klassisk» kirke, flerbruks- eller sambrukskonsept m.m.).
 - Ved planlagt sambruk mellom menighet og for eksempel kommunen må det redegjøres for eierforhold for bygg og tomt. Herunder eierform: eneeie eller sameie.
 - Arkitektonisk konsept
 - Konseptuelle tanker om utforming av det liturgiske rommet
 - Materialpalett – hovedmaterialene i fasade og viktige innerom
 - Universell utforming
 - Bærekraftstrategi med konkrete miljømål og - tiltak
 - Overordnet plan for inventar og kunst. Liturgisk inventar skal være inntegnet i søknadstegningene.
 - Plan for anskaffelse og plassering av orgel, inkl. vurdering av romakustikken for orgel og annen kirkemusikk.
- Prosjektorganisering
 - Byggherreorganisasjon inkl. organisering av SHA-arbeid i prosjektet
 - Brukerprosess, komiteer og brukergrupper som gir innspill til prosjektet
 - Involverte eksterne rådgivere
 - Tiltentktt entreprisemodell i gjennomføringsfasen

Tegninger

Kirkeordningen § 23 fastsetter at Kirkerådet skal godkjenne tegninger. Det presiseres at de følgende omtalte tegninger av det nye kirkebygget med utomhusanlegg skal leveres som et minimum.

Målestokk oppgitt nedenfor er en anbefaling. De kan tilpasses når prosjektets størrelse eller kompleksitet tilsier det.

- Situasjonsplan / utomhusplan 1:500 (1:1000)
- Plantegninger av alle etasjer med ev mellomplan 1:100 (1:200), romnavn og romareal angis på tegning
- Møbleringsplan kirkerom og ev utvidelser 1:100
- Snittegninger gjennom bygg og tomt, vise terrengbearbeidelse 1:200
- Fasadetegninger 1:200
- 3D illustrasjoner utvendig: Skal vise byggets volumkomposisjon og plassering i terreng. Må ikke være presentasjonsbilder. Flere enkle renderings tatt rett fra arkitektmodellen kan være tilstrekkelig.
- 3D illustrasjoner innvendig: Skal vise romgeometri og -atmosfære for byggets hovedrom – kirkerom skal vises, illustrasjoner av kirketorg, menighetssal og andre rom kan legges ved dersom de er viktige for forståelsen av prosjektet

Tegningers kvalitet: Det skal leveres profesjonelt utformete tegninger som svarer til kommunens krav til tegninger ved søknad om rammetillatelse.

Kostnadsoverslag og finansieringsplan

Følgende dokumentasjon skal vedlegges søknaden:

- Kostnadsramme for prosjektet med presisering for hvilke kostnader iht NS 3453 som er inkludert – for eksempel byggekostnader, prosjekteringskostnader, kostnader for egen prosjektorganisasjon med mer.
- Usikkerhetsvurdering på søknadstidspunkt
- Opplysninger om system for risikostyring og prosjektets styringsramme
- Oppstilling av aktuelle tiltak ved store kostnadsoverskridelser, herunder eventuelle muligheter for nedskalering av prosjektet.
- Budsjett for byggeprosjektet som angir nivå på alle planlagte bidrag (kommune, kirkefond / gaver, ev. pengeinnsamling m.m.)
- Plan for fremtidig drift og bemanning av den nye kirken inkl. finansiering.
- Ved overdragelse av eksisterende kirke i soknets eie: Skriftlig bekreftelse fra kommunen på at den er kjent med sine fremtidige forpliktelser etter trossamfunnsloven § 14 andre ledd.

Oslo, 18. januar 2022

Ingrid Vad Nilsen
Kirkerådets direktør

Martin Reichenbach
kirkebyggrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.